



KESTÄVÄ KEHITYS NUORISOTYÖSSÄ

Kotkan nuorisotilatyön kestävän kehityksen suunnitelma

Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Luontoympäristöt ja hyvinvoinnin edistäminen
kevät 2024
Aino Glan

Luontoympäristöt ja hyvinvoinnin edistäminen

Tekijä Aino Glan

Työn nimi Kestävä kehitys nuorisotyössä, Kotkan nuorisotilatyön kestävän kehityksen suunnitelma

Ohjaaja Sari Suomalainen

Tiivistelmä

Vuosi 2024

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia kestävän kehityksen työtä Kotkan nuorisotilatyössä. Kestävän kehityksen tavoitteet nousevat tarkasteluun kunnallisen nuorisotyön osaamisverkosto Kanuunan uudistetusta nuorisotyön arviointikriteeristössä, jossa yhtenä kriteeristön osana on ekologisesti, sosiaalisesti, sekä kulttuurisesti kestävän ja vastuullisen elämäntavan edistäminen. Myös Kotkan kaupungin Ilmasto-ohjelmassa (2021–2030) on mainittu nuorisotyön tavoitteeksi edistää omalta osaltaan ilmastokasvatusta ja -neuvontaa. Tässä opinnäytetyössä kestävän kehityksen ja kestävyyskasvatuksen aiheita käsitelläänkin laajasti niin, että niihin on sisällytetty myös ympäristö-, ilmasto- ja ekososiaalisen kasvatuksen sisältöalueita.

Opinnäytetyön tavoitteena on tapaustutkimuksen tutkimusstrategiaa hyödyntäen laatia selvitys Kotkan nuorisotyön kestävän kehityksen edistämiseksi tehtävän työn nykytilasta ja sen pohjalta laatia kehittämissuunnitelma. Suunnitelma on laadittu Kotkan nuorisotyön omaan käyttöön hyödyntäen tutkittua tietoa kestävästä kehityksestä nuorisotyön kontekstissa, yhdistäen siihen Kotkan nuorisotyöstä kerättyjä tutkimusaineistoja. Tutkimusmenetelminä on käytetty nuorisotilatyön ohjaajille toteutettua sähköistä kyselyä, Welhon nuorisotilassa toteutettua nuorten toiminnallista työpajaa ja työntekijöiden ideariihitapaamista. Eri aineistojen avulla on pyritty luomaan mahdollisimman kattava selvitys aiheesta.

Opinnäytetyön tuloksissa Kotkan nuorisotilatyön kestävän kehityksen toimet näyttäytyivät monipuolisina ja työntekijät pitivät aiheita tärkeinä. Myös tulevaisuuden toimintaideoita syntyi runsaasti. Kestävyystyön edistämisen suurimpana haasteena koettiin siihen vaadittavien resurssien löytäminen. Toisaalta kestävyystyö voidaan nähdä keinona vahvistaa sekä nuorten ja työntekijöiden hyvinvointia. Vaikka työntekijöiden vastauksissa käsiteltiin eniten ekologisen kestävyuden edistämistä, nuorisotyön kannalta tärkeinä näyttäytyivät myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys, jotka ovat olennainen osa nuorisotyön sisältöä.

Nuorisotilassa käyvien nuorten osalta tulokset jäivät osin puutteellisiksi. Erityisesti yläkouluikäisten osalta korostui se, miten tärkeää on saada nuoret mukaan osaksi toimintaa. Tässä korostuu työntekijöiden kyky olla vuorovaikutuksessa nuorten kanssa. Nuorten kanssa käytävät yhteiset keskustelut ovat yksi keino edistää kestävästä kehityksestä ja sen vaatimaa kestävyysajattelua nuorten parissa. Työn tilaajalta saadun palautteen perusteella Kotkan nuorisotyössä on viimeisen vuoden aikana otettu käyttöön myös uusia kestävästä kehityksestä edistäviä toimintamuotoja, mikä kertoo kehittämistyön jatkuvuudesta.

Avainsanat Nuorisotyö, kestävä kehitys, tapaustutkimus, kehittämistyö

Sivut 58 sivua ja liitteitä 4 sivua

Natural Environments and Promotion of Well-being

Author Aino Glan

Subject Sustainable development in youth work, Kotka youth work sustainable development plan

Supervisors Sari Suomalainen

Abstract

Year 2024

The purpose of this thesis is to examine the sustainable development work within Kotka's youth work. The goals of sustainable development are examined in the revised youth work evaluation criteria of the municipal youth work network Kanuuna, where one criterion includes the promotion of an ecologically, socially, and culturally sustainable and responsible lifestyle. It is also mentioned in Kotka city's Climate Program (2021–2030), that one of the goals of the youth work is to promote climate education and counseling. This thesis extensively addresses topics of sustainable development and sustainability education, encompassing environmental, climate, and eco-social education content areas.

The aim of the thesis is to prepare a report of the current state of promoting sustainable development within youth work in Kotka utilizing the case study as a research strategy, and to make a development plan based on this assessment. The plan is intended for internal use within Kotka's youth work and will leverage researched information on sustainable development within the context of youth work, incorporating research data collected from Kotka's youth work. Research methods include an electronic survey for the employees of youth work, a participatory workshop for young people in Welho youth center, and brainstorming meeting for the employees. Through the use of various data sources, the aim is to create as comprehensive explanation of the subject as possible.

The results of the thesis indicate that sustainable development efforts in Kotka's youth work are diverse, and the employees consider the topic important. Numerous ideas for future actions were also generated. The greatest challenge in promoting the sustainability work was finding the required resources. On the other hand, sustainability work can be seen as a means to enhance the well-being of young people and employees. Although the employee's answers primarily concerned the promotion of ecological sustainability, the promotion of social and cultural sustainability also emerged as an important aspect of youth work.

Regarding the young people attending the youth center, the results were partially incomplete. Especially for middle school aged youth, the importance of involving them in activities was emphasized. This highlights the employees' ability to interact with young people. Joint discussions with young people are also one way to promote sustainable development and sustainability thinking among them. Based on the feedback received from the client of the work, Kotka's youth work has also implemented new activities promoting sustainable development in the past year, indicating the continuity of development efforts.

Keywords Youth work, sustainable development, case study, development work

Pages 58 pages and appendices 4 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Kunnallinen nuorisotyö.....	2
1.2	Nuorisotyötä ohjaavat lait ja säädökset	3
1.3	Nuorisotyön arviointikriteeristö	4
2	Kestävän kehityksen periaatteet	6
2.1	Kestävä kehitys ja kestävyyskasvatus.....	6
2.2	Muut aiheeseen liittyvät käsitteet	8
2.3	YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma	9
2.4	Kestävän kehityksen ulottuvuudet.....	11
2.4.1	Ekologinen kestävyys	14
2.4.2	Taloudellinen kestävyys.....	14
2.4.3	Sosiaalinen kestävyys	15
2.4.4	Kulttuurinen kestävyys.....	16
3	Kestävä kehitys nuorisotyössä	16
3.1	Kestävään kehitystä käsittelevät nuorisotutkimukset.....	17
3.2	Kuntien kehittämishankkeet	19
3.3	Kestävyyskasvatuksen menetelmät	21
4	Kestävän kehityksen suunnitelman toteutus.....	22
4.1	Tavoite	23
4.2	Tutkimusmenetelmät.....	24
4.3	Prosessikuvaus.....	27
4.4	Aineiston keruu ja analysointi.....	28
4.5	Työntekijöiden kyselyn tulokset.....	31
4.6	Nuorten työpajan tulokset	34
4.7	Työntekijöiden ideariihen tulokset	37
4.8	Valmis kestävän kehityksen suunnitelma	38
5	Pohdinta.....	39
5.1	Kestävä kehitys osana Kotkan nuorisotyötä	40
5.2	Palautetta työn tilaajalta	42
5.3	Opinnäytetyön pätevyys ja luotettavuus	44
5.4	Eettisyys opinnäytetyön prosessissa.....	46
5.5	Jatkotutkimusaiheita	46
6	Johtopäätökset ja yhteenveto.....	47
	Lähteet.....	49

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1 Nuorisotyön kriteeristön neljä tasoa, jotka kuvaavat ekologisesti kestäväää ja vastuullista elämäntapaa (Kanuuna, n.d.-b, s.49)	5
Kuva 2 GreenCompin kestävyysosaamisen tiekartan osa-alueet (MAPPA.fi, n.d.-a).....	8
Kuva 3 Agenda 2030 - toimintaohjelmassa määritellyt kestäväen kehityksen tavoitteet (Kestavakehitys.fi, n.d.-a).....	10
Kuva 4 Kestäväen kehityksen osa-alueet (mukaillen SYKLI:n kuvasta)	12
Kuva 5 Kestävyyden kakkumalli (Stockholm Resilience Center, n.d)	12
Kuva 6 Kestävyydonitsi (Kestavakehitys.fi, n.d.-c).....	13
Kuva 7 Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi (mukaillen Ojasalo ym. 2015, s.24) 27	
Kuva 8 Welhon työpajan toimintaideoita-rasti.....	35
Kuva 9 Kestävä kehityksen suunnitelma Kotkan nuorisotyölle (2023–2028) sisällysluettelo	38
Kaava 1 Opinnäytetyön tutkimusaineistojen rakentuminen	25
Kaava 2 Kyselylomakkeiden analysoinnin vaiheet	29
Kaava 3 Alakouluikäisten palautepassin vastaukset Welhon työpajassa.....	34
Kaava 4 Yläkouluikäisten palautepassin vastaukset Welhon työpajassa.....	36

Liitteet

- Liite 1. Kohti kestävämpää nuorisotyötä -posteri
- Liite 2. Sähköinen kyselylomake
- Liite 3. Nuorten työpajan palautelomakkeet

1 Johdanto

Tämän päivän nuoret kasvavat osaksi yhä kompleksisempaa ja uhkien värittämää maailmaa. Aikuisten tehtävänä on opettaa nuorille taitoja, joilla pärjätä muuttuvassa maailmassa ilmasto- ja ympäristökriisien, sekä muiden konfliktien keskellä. Näiden vaikutukset ihmisten elämään ovat moninaiset ja vaativat kykyä sopeutua muutoksiin. Sopeutumisen lisäksi on välttämätöntä kyetä muuttamaan tapaamme elää niin, että tämänhetkinen kestävä kehitys voidaan kääntää kestävämpään suuntaan. Tämä edellyttää erityisesti länsimaisissa kulutusyhteiskunnissa myös kulttuurista muutosta.

Kestävä kehitys on aihe, jota ei voida enää millään alalla sivuuttaa, vaan sen tulisi olla kaiken toiminnan lähtökohtana. Se on kuitenkin laaja ja vaikeasti ymmärrettävä kokonaisuus, jonka edessä yksittäisen ihmisen on hankala tietää omaa rooliaan. Kansainvälisillä kestävä kehityksen Agenda 2030 -tavoitteilla pyritään aikaansaamaan muutos, johon sisältyy ympäristölle aiheutuvien haittojen vähentämisen lisäksi, myös monia muita globaaleja haasteita kuten köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen. Vaikka kyseessä on globaali haaste, joka vaatii ratketakseen poliittisia toimia, myös jokainen yksittäinen ihminen on osa ratkaisua. Jokainen meistä pystyy vaikuttamaan omalla esimerkillään ainakin omien läheistensä valintoihin. Inspiroivana esimerkkinä käytetään usein Greta Thunbergia, ruotsalaista nuorta joka omalla esimerkillään ja toiminnallaan sai aikaan maailmanlaajuisesti levinneen ilmastoliikkeen (Viitaniemi, n.d.). Myös nuorisotyöntekijöillä on oma tärkeä roolinsa toimia nuorten esikuvina nuorisotyössä tapahtuvissa kohtaamisissa.

Kestävää tekoa -nimisen Nuorisobarometrin vuodelta 2021 mukaan ympäristö ja ilmastokysymykset huolettavat nuoria. Nuorisobarometrissä todetaan, että tietoisuus ilmastonmuutoksesta ja muista ympäristöaiheista vaihtelee nuorten koulutustaustasta riippuen. Tutkijat Eija Kauniskangas, Tomi Kiilakoski ja Anssi Pirttijärvi esittivätkin huolensa siitä, kuinka voidaan varmistaa, että jokaisella nuorella on mahdollisuus saada ymmärrettävää tietoa, sekä käsitellä vaikeiden ympäristöaiheiden nostamia tunteita. (Kauniskangas ym., 2021, s. 5–6) Koulujen lisäksi myös nuorisotyön avulla on mahdollisuus tuoda kestävä kehityksen aiheet lähelle kaikkia nuoria.

Tämän opinnäytetyön avulla pyritään edistämään sekä työntekijöiden että heidän kauttaan myös nuorten ymmärrystä kestävästä kehityksestä. Työn tarkoituksena on luoda perusta kestävä kehityksen työhön ja sen merkityksiin juuri nuorisotyön toimintaympäristössä. Tavoitteena on pyrkiä etsimään mahdollisimman konkreettisia keinoja, joiden avulla

työntekijät voivat omalta osaltaan vaikuttaa kestävämmän elämäntavan edistämiseen omassa työssään. Työssä halutaan myös selvittää nuorisotilassa käyvien nuorten mielipiteitä aiheesta. Pyrkimyksenä on lähestyä aihetta positiivisen toiminnan ja yhdessä tekemisen kautta. Opinnäytetyön tavoitteena on laatia Kotkan nuorisotyölle käytännönläheinen kestävä kehityksen suunnitelma, joka on suunnattu erityisesti nuorisotilatyöhön

Tässä opinnäytetyössä kestävä kehityksen edistämiseen on sisällytetty myös ympäristö- ja ilmastokasvatuksen tavoitteita, jotta työllä voidaan vastata myös Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelmassa (2021–2030) nuorisotyölle asetettuihin tavoitteisiin (Kotkan kaupunki, 2020). Suunnitelman laadinnassa hyödynnetään lisäksi Kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkostossa laadittuja nuorisotyön arviointikriteereitä, joiden tavoitteena on toimia apuna nuorisotyön kehittämistyössä. (Kanuuna, n.d.-b).

1.1 Kunnallinen nuorisotyö

Opinnäytetyön tilaajataho on Kotkan kaupungin nuorisotyö, jonka vastuulla on kunnallisen nuorisotyön toteuttaminen. Kotkassa nuorisotyön toimintamuotoja ovat nuorille avoimet nuorisotilat, liikkuva nuorisotyö ja Kotkan Ohjaamon palvelut. Nuorisotyö tekee digitaalisen nuorisotyön lisäksi yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja sen alaisuudessa toimii myös kaupungin nuorisovaltuusto. Nuorisotyö järjestää leiritoimintaa kaupungin leirialueilla koulujen loma-aikoina. Lisäksi se tukee nuorisojärjestöjä, nuorten toimintaryhmiä, yhteisöllisiä tiloja ja asukasaktiiveja myöntämällä heille avustuksia. Näistä kestävä kehitystä edistäviä toimintamuotoja ovat esimerkiksi Kotkan pyöräpaja, -kierrätyspaja ja harrastevälinelainaamo. (Kotka, n.d.-a).

Kotkan nuorisotyö on osana Kotkan kaupunkia sitoutunut Hiilineutraali Suomi -verkoston Hinku-kuntien tavoitteeseen vähentää 80 % ilmakehään päästettävistä kasvihuonekaasupäästöistä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasoon verrattuna. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kaupungille on laadittu oma Kotkan kaupungin Ilmasto-ohjelma 2021–2030, jonka ”Aktiivinen ilmastokasvatus ja -neuvonta” -toimenpiteissä yhtenä vastuutahona on myös Kotkan nuorisotyö. Nuorisotyön tavoitteeksi on kirjattu ”nuorisotilojen toiminnan sekä nuorisotapahtumien ilmastomyötäisyyden kehittäminen” (Kotkan kaupunki, 2020, s.41). Tämän tavoitteen toteuttamiseen liittyviä toimia ei ole kuitenkaan Kotkan nuorisotyössä vielä mietitty tai kirjattu ylös.

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan ensisijaisesti Kotkan avoimissa nuorisotiloissa tapahtuvaa toimintaa. Avointen nuorisotilojen on tarkoitus toimia turvallisina kohtaamis- ja

vapaa-ajanviettopaikkoina kotkalaisille nuorille. Kunnan palveluverkoston näkökulmasta nuorisotilojen tehtävänä on tarjota ennalta-ehkäisevää toimintaa, jolla voidaan edistää nuorten hyvinvointia. Nuorisotilat tarjoavat nuorille tasavertaisen mahdollisuuden yhdessä tekemiseen, olemiseen sekä myös harrastamiseen. Niissä järjestetään ryhmämuotoista toimintaa, jonka suunnittelussa ja toteutuksessa lähtökohtana ovat nuorten toiveet ja tarpeet. Kotkan neljä nuorisotilaa sijaitsevat eri puolilla kaupunkia. Näiden lisäksi nuorten harrastustoimintaa varten on kaksi bänditilaa, mopopaja ja skatehalli. (Kotka, n.d.-b; Kiilakoski, 2012, s. 125)

1.2 Nuorisotyötä ohjaavat lait ja säädökset

Kunnallisen nuorisotyön toteuttamista ohjaa nuorisolaki (1285/2016), jossa nuoristyön on määritelty olevan ”nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa” (3§). Nuorisotyön edistämisessä on noudatettava nuorisolaissa (1285/2016, 2§) säädettyjä lain tavoitteita, jotka ovat:

- 1) edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa;
- 2) tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista;
- 3) tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa;
- 4) edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista; sekä
- 5) parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Nuorisolain (1285/2016, 2§) tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat kestävän kehityksen periaatteet:

- 1) yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys;
- 2) kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen;
- 3) monialainen yhteistyö.

Nuorisolakia täydentää valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma eli VANUPO. Tässä joka neljäs vuosi laadittavassa ohjelmassa kerrotaan yksityiskohtaisemmin valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan tavoitteista seuraavalle nelivuotiskaudelle. Uusi ohjelma julkaistiin vuoden 2024 alussa ja sen päätavoitteena on vahvistaa nuorten

hyvinvointia monialaisin toimenpitein. Tämän tavoitteen saavuttamisessa nuorisotyöllä on myös tärkeä rooli. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023, s. 2)

VANUPO 2024-2027 -ohjelman valmistelun yhteydessä järjestettiin nuorten ja alan asiantuntijoiden valtakunnallisia ja alueellisia kuulemisia, joista esiin nousivat nuorisotyön mahdollisuudet edistää nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Nuorisotyön merkitys ennaltaehkäisevässä työssä onkin tärkeä ja sen merkitystä esimerkiksi nuorten yhteisöllisyyden tukijana tulisi ohjelman mukaan lisätä. Tähän liittyy ajankohtaisena teemana myös nuorten ja heidän yhteisöjensä resilienssin vahvistaminen, eli kyky toimia muuttuvissa olosuhteissa ja kohdata häiriöitä tai kriisejä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023, ss.12 & 15) Ohjelmassa pyritään parantamaan työn laatua mm. edistämällä nuorisotyön toteuttamista kasvatuksellisenä toimintana sekä kehittämällä nuorisotyötä tieto- ja tutkimusperustaisesti (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023, s. 17). VANUPO:n lopussa todetaan, että nuoristyön roolia pitäisi vahvistaa ilmasto- ja luontokysymyksissä. Nuorisotyö nähdään mahdollisuutena tukea nuoria aiheeseen liittyvien tunteiden käsittelyssä, sekä osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden tukemisessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023, s. 17–18)

1.3 Nuorisotyön arviointikriteeristö

Nuorisotyön arviointikriteeristö ohjaa nuorisotyön kehittämistä. Se on laadittu kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuunan kuntien arviointi- ja dokumentointiverkostossa. Kotkan nuorisotyöstä arviointikriteeristöä on ollut mukana laatimassa nuorisopalvelupäällikkö Tuula Tissari. Kriteeristön tarkoituksena on toimia nuorisotyön itsearviointi- ja auditointimallina, jonka avulla nuorisotyölle luodaan yhteinen tulevaisuuden kehityssuunta. Laatukselliset kriteerit toimivat näin ollen työvälineenä Valtakunnallisessa nuorisotyön- ja nuorisopolitiikan ohjelmassa mainittuun tavoitteeseen edistää nuorisotyön kasvatuksen laatua. (Kanuuna, n.d.-a) Kriteeristön avulla pyritään tekemään nuorisotyön merkitys näkyväksi kuntapäätäjille ja korostamaan nuorisotyöntekijöiden tärkeää roolia oman alansa ammattikasvattajina. Tavoitteena on turvata tarvittavat resurssit laadukkaan nuorisotyön toteuttamiseksi myös tulevaisuudessa. (Kanuuna, 2024)

Kriteeristö perustuu nuorisotyön tutkijoiden Eija Kauppinen ja Tomi Kiilakosken (2022, ss. 2–3) luomaan nuorisotyön suhdeteoriaan, jonka mukaan nuorisotyön perustana on nuorten tukeminen heidän sosiaalisessa ympäristössään ja sieltä esiin nousevat tarpeet. Nuorisotyön tavoitteena on näin ollen tukea nuoren kehittymistä omaksi itsekseen osana omia yhteisöjään ja yhteiskuntaa. Kauppinen ja Kiilakoski (2022, s.4) määrittelevät nuorisokasvatuksen olevan nuorten suhteiden tukemista: 1. toisiin nuoriin, 2. luotettaviin

aikuisiin (sukupolvisuhteet), 3. palvelujärjestelmään ja rakenteisiin, 4. alueeseen ja lähiympäristöön, 5. päätöksentekoon ja yhteiskuntaan, sekä 6. maailmaan, kulttuuriin ja luontoon.

Suhdetta toisiin nuoriin (1.) voidaan nuorisotyössä tukea järjestämällä tiloja ja toimintaa, jossa nuoret voivat olla toistensa seurassa ja oppia toimimaan yhdessä luotettavan aikuisen läsnä ollessa. Omalla työllään nuorisotyöntekijät mahdollistavat aitoja kohtaamisia ja heiltä nuori voi saada tarvittaessa keskusteluapua, sekä tukea. Suhdetta muihin aikuisiin (2.) ja palvelujärjestelmään (3.) tuetaan puolestaan mm. tekemällä yhteistyötä nuorten eri verkostojen kanssa, sekä ohjaamalla nuoria eri palveluiden piiriin. Alueellista toimintaa (4.) ja päätöksentekoa (5.) mahdollistetaan luomalla nuorille keinoja vaikuttaa esimerkiksi oman kunnan päätöksentekoon nuorisovaltuuston kautta. Nuorisotyön avulla voidaan myös vaikuttaa paikallisesti esimerkiksi oman alueen turvallisuuteen kohdentamalla toimintaa tarpeen mukaan. (Kanuuna, n.d.-b; Kauppinen & Kiilakoski, 2022, ss. 5–9)

Kriteeristön viimeisessä osiossa 6. ”nuorten suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon”, pyritään edistämään nuorten kasvua osaksi ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa. Näihin kolmeen kriteeristön kohtaan on sisällytetty monia kestävän kehityksen periaatteita kuten luontosuhde, ekologinen- ja vastuullinen kuluttaminen, taloudellisesti kestävä elämäntapa, rauha ja oikeudenmukaisuus, sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen, monimuotoisuus, sekä erilaisten kulttuurien ymmärtäminen. (Kanuuna, n.d.-b) Alla olevassa kuvassa on kuvattu ekologisesti kestävästä ja vastuullisen elämäntavan kriteerin neljä eri tasoa.

Kuva 1 Nuorisotyön kriteeristön neljä tasoa, jotka kuvaavat ekologisesti kestävästä ja vastuullista elämäntapaa (Kanuuna, n.d.-b, s.49)

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät ekologisesti kestävästä elämäntavan merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa nuorten ekologisesti kestäviä elämäntapoja.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat ekologisesti kestävästä elämäntavan osa-alueita ja niiden merkityksiä nuorten elämässä. Nuorisotyöntekijät keskustelevat ekologisesti kestävästä elämäntapaan liittyvistä asioista nuorten kanssa.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toimintaympäristöjä, joissa nuoret voivat harjoitella ja vahvistaa suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti ekologisesti vastuullisten valintojen tekemistä huomioiden haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus omalla toiminnallaan vahvistaa ekologisesti kestäviä ja vastuullisia elämäntapoja. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

Nuorisotyön arviointikriteeristön kaikissa kriteereissä on neljä eri tasoa, jotka on laadittu niin että edellinen taso sisältyy aina seuraavaan. Tasojen kuvaukset ovat: 1. ajateltu ja ymmärretty, 2. tehty ja tunnistettu, 3. toiminta on suunnitelmallista, sekä 4. nuoret aktiivisia

toimijoita ja toimintaa kehitetään. Kriteeristön eri osissa toistuu suunnitelmallisuus eli työtä raportoidaan, suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan. (Kanuuna n.d.-b, s. 3) Kriteeristön perusarvoina ovat osallisuus, yhteisöllisyys, moninaisuus ja yhdenvertaisuus, jotka löytyvät myös nuorisolaista (1285/2016, 2§).

2 Kestävän kehityksen periaatteet

Tänä päivänä tuskin kukaan on voinut välttyä kuulemasta kestävästä kehityksestä. Kestävä kehitys on kuitenkin käsitteenä laaja ja sen haasteena voidaan pitää vaikeaa määriteltävyyttä. Sanaparina kestävä kehitys mainitaan tiettävästi ensimmäisen kerran vuoden 1980 maailman luonnonsuojelustrategiassa (World Conservation Strategy) (Wolff, 2023, s.150). Siitä löytyy määritelmä kestävä kehityksen peruseriaatteesta, jonka mukaan ihmisten sosioekonominen kehityksen pitäisi tapahtua luonnon asettamissa rajoissa. Strategia sisälsi myös myöhemmin tunnetuksi tulleen ajatuksen siitä, että kehitykseen tähtäävissä toimissa on otettava huomioon myös tulevien sukupolvien tarpeet. (IUCN, 1980, s. 1)

Nykyään yleisesti tunnettu kestävä kehityksen määritelmä julkaistiin vuonna 1987 Yhdistyneiden Kansakuntien asettaman, Ympäristön ja kehityksen maailmankomission (World Commission on Environment and Development, WCED) tekemässä Yhteinen tulevaisuutemme (Our Common Future) -raportissa. Tässä niin kutsutussa Bruntlandin komission raportissa esitellyn määritelmän mukaan, kestävä kehitys on ohjattua ja jatkuvaa yhteiskunnallista muutosta, jonka tavoitteena on turvata hyvät elämisen mahdollisuudet sekä nykyisille, että tuleville sukupolville (Ympäristöministeriö, n.d.-a; Jyväskylä yliopisto, n.d.).

2.1 Kestävä kehitys ja kestävyyskasvatus

Kestävä kehityksen kasvatus ja kestävyyskasvatus käsitteillä kuvataan kestävä kehityksen periaatteita edistäviä toimia. (Opetushallitus, n.d.-a) Sanat kestävyys ja kestävä kehitys voidaan tulkita toistensa synonyymeiksi, vaikka sanoilla onkin eri merkitykset. Kestävä kehitys tarkoittaa prosesseja, joiden avulla kestävyystavoitteet voidaan saavuttaa. Molemmilla ilmaisuilla tavoitellaan kuitenkin samaa, eli pyrkimystä kestävämpään maailmaan. (Euroopan komissio, Yhteinen tutkimuskeskus, 2022, s. 11).

Kestävyyskasvatus on käsitteistä uudempi ja sitä käytetään sekä Suomen opetushallituksen että Euroopan unionin uusimmissa virallisissa julkaisuissa. (Opetushallitus, n.d.-b; Euroopan

komissio, Yhteinen tutkimuskeskus, 2022) Kestävyyskasvatuksen päämääränä on pyrkiä muuttamaan ihmisten käyttäytymistä kohti kestävämpää elämäntapaa, jossa huomioidaan ”valintojen ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti” (Kettunen & Sarkkinen, 2019, s.267). Tämä on iso haaste, jota ei kuluneiden vuosikymmenien kuluessa ole vielä pystytty ratkaisemaan. Vaikka moni haluaisi muuttaa toimintatapojaan, tiedon lisäksi yksilön toimintaan vaikuttaa yhteiskunnassa vallalla olevat asenteet ja normit, sekä jokaisen henkilökohtaiset arvot, tunteet ja kokemukset (Wolff, 2023, s. 152).

Myös yhteiskunnan rakenteet, kuten puutteellinen joukkoliikenne voivat olla esteinä toteuttaa kestävämpiä valintoja. Näihin kestävä kehityksen kysymyksiin haetaan vastauksia kestävyystieteen avulla. Koska kestävyys haasteet koskettavat useita eri elämäntilanteita, myös ratkaisuja etsitään monitieteellisesti. Kestävyystieteen tavoitteena on tuottaa ratkaisuja siihen, miten ihmiset voisivat elää hyvää elämää myös tulevaisuudessa. (Soini ym., 2022, Kestävyystieteen keskeiset piirteet -luku, ensimmäinen ja toinen kappale)

Euroopan unioni julkaisi vuonna 2022 Kestävyyskasvatusta koskevan eurooppalaisen viitekehysten GreenCompin, jonka tavoitteena on luoda yhtenäinen tulkinta kestävyys edistämisestä (Euroopan komissio, Yhteinen tutkimuskeskus 2022, s.1). Viitekehys on luotu ensisijaisesti koulujen ja oppilaitosten käyttöön, mutta sen lähtökohtana on ajatus siitä, että kestävyysosaaminen kuuluu kaikenikäisille ihmisille ja on osa elinikäistä oppimista. GreenCompin eri osaamisalueet tähtäävät kestävyysajattelun kehittämiseen, jonka pohjana on ymmärrys luonnon tärkeydestä. (Euroopan komissio, Yhteinen tutkimuskeskus 2022, ss.12–13)

GreenCompin viitekehystä on Suomessa muokattu käytännön kestävyysosaamisen tiekartaksi Euroopan komission hankerahoituksen avulla. MAPPA.fi nettisivuilla päivittyvällä alustalla GreenCompin kestävyysosaamisen tiekartta on jaettu alla olevan kuvan 2 mukaisesti neljään eri osaamisalueeseen.

Kuva 2 GreenCompin kestävyysosaamisen tiekartan osa-alueet (MAPPA.fi, n.d.-a)



Näiden neljän osa-alueen avulla pyritään vastaamaan kestävyysosaamisen ydinkysymyksiin, kuten miten sitouttaa ihmisiä kestävyYTEEN, kuinka saadaan aikaan yhteinen muutos ja millainen kestävämpi tulevaisuus voisi olla, sekä ennen kaikkea kuinka saadaan ihmiset toimimaan sen puolesta. (MAPPA.fi, n.d.-a) Esimerkit jokapäiväiseen elämään yhdistetyistä kestävä kehityksen toimista ovat tärkeässä osassa, kun halutaan edistää kestävämpään elämäntapaa.

2.2 Muut aiheeseen liittyvät käsitteet

Kestävän kehityksen aihetta tarkoittavia tai sivuavia käsitteitä ovat myös ympäristökasvatus, ympäristö- ja kestävyyskasvatus, ilmastokasvatus ja ekososiaalinen kasvatus. Ympäristökasvatus on käsitteistä vanhin ja tullut tunnetuksi jo 1970-luvulla. Sen sisällölliset painotukset ovat vaihdelleet eri vuosikymmenien saatossa, mutta sen osa-alueiksi voidaan yleisesti määrittellä: kasvatus ympäristöstä, ympäristöön liittyvä tieto, kasvatus ympäristössä ja kasvatus tai toiminta ympäristön puolesta (Cantell ym., 2020, s. 13). Eri tulkintojen mukaan ympäristö- ja kestävyyskasvatus voidaan määrittää melko samaa tarkoittaviksi tai toisiaan täydentäviksi käsitteiksi. Ympäristökasvatus korostaa luontokasvatuksen ja ympäristön merkitystä, kun taas kestävyyskasvatuksen avulla on mahdollista käsitellä laajoja globaaleja kokonaisuuksia. Molemmat tähtäävät kuitenkin samaan, eli kestävään elämäntapaan ja ympäristökasvatuksessakin ympäristö voidaan käsittää hyvin laajasti. (Cantell ym., 2020, s. 15) Monialainen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen tutkijaverkosto Sirene onkin yhdistänyt kestävyys- ja ympäristökasvatuksen käsitteet ja käyttää omissa julkaisuissaan käsitettä ympäristö- ja kestävyyskasvatus (SIRENE, n.d.).

Ilmastokasvatus on noussut pedagogiseen termistöön ilmastonmuutoskeskustelun myötä ja se keskittyy nimensä mukaisesti ilmastonmuutokseen liittyvään kasvatukseen. Vaikeasti ymmärrettävänä ilmiönä ilmastonmuutos vaatii oman osaamisalansa, jossa luotujen mallien avulla laajaa kokonaisuutta pyritään selventämään. (Tolppanen ym., 2017, s.1)

Ekososiaalinen kasvatus puolestaan pohjautuu ympäristö- ja kestävän kehityksen kasvatukseen, mutta siinä korostetaan ihmisten ja muiden maapallon lajien välisten vuorovaikutussuhteiden ymmärtämistä. Sen tavoitteena onkin haastaa ihmiskeskeistä ajattelutapaa ja liittää ihminen takaisin osaksi luontoa. Ekososiaalisessa kasvatuksessa pyritään vaikuttamaan yksilön luontosuhteeseen tiedon lisäämisen lisäksi aistien ja kokemusten kautta. Myös ekososiaalisen kasvatuksen tavoitteena on kestävämpi elämäntapa. (Ekososiaalinen kasvatus, n.d.; Keto ym., 2022, s.50)

Edellä mainittujen käsitteiden lisäksi kestävään kehitykseen liittyviä aiheita käsittelevät myös tulevaisuuskasvatus, monikulttuurisuuskasvatus, rauhankasvatus, ihmisoikeuskasvatus, sekä globaalikasvatus. (Aarnio-Linnavuori, 2018, s. 18) Nimensä mukaisesti kaikki edellä mainitut keskittyvät johonkin tiettyyn kestävyyskasvatuksen osa-alueeseen. Yhteenvetona voidaan perustellusti todeta, että aihetta tutkiva törmää väistämättä melkoiseen käsiteviidakkoon. Kuitenkin tässä työssä kestävän kehityksen ja kestävyyskasvatuksen aiheita käsitellään yleisellä tasolla mahdollisimman laajasti, niin että niihin on sisällytetty myös ympäristö-, ilmasto- ja ekososiaalisen kasvatuksen sisältöalueita.

2.3 YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma

Kestävän kehityksen haasteet ovat maailmanlaajuisia, jonka vuoksi avain niiden ratkaisuun on kansainvälinen yhteistyö. Agenda 2030 on kaikkien YK:n jäsenmaiden vuoden 2015 huippukokouksessa allekirjoittama maailmanlaajuinen kestävä kehityksen toimintaohjelma. Se sisältää alla olevassa kuvassa 3 esitetyt kestävä kehityksen 17 alatavoitetta, jotka YK:n jäsenmaiden pitäisi saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Kuva 3 Agenda 2030 -toimintaohjelmassa määritellyt kestävän kehityksen tavoitteet (Kestavakehitys.fi, n.d.-a)



Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteena on turvata ihmisten ja maapallon muiden lajien elämisen ja hyvinvoinnin edellytysten säilyminen nyt ja tulevaisuudessa.

Toimintaperiaatteena on se, ettei yhdenkään alatavoitteen toteuttamisen eteen tehtävä työ saa vaarantaa muiden tavoitteiden toteutumista. (Kestavakehitys.fi., n.d.-a; United Nations, n.d.)

Suomessa Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaista työtä ohjaa kansallinen toimeenpanosuunnitelma. Siinä hallitus on esitellyt ne toimet, joilla Suomi edistää Agenda 2030 -tavoitteiden toteutumista sekä kansallisesti että osana kansainvälistä yhteistyötä. Kansallisella tasolla tärkeässä osassa on koko yhteiskunnan ja sen eri toimijoiden osallistaminen kestävän kehityksen työhön, jotta kestävän kehityksen tavoitteet voidaan saavuttaa. Tätä työtä tukee Suomen kestävän kehityksen toimikunta, jonka tavoitteena on edistää kansallisen toimeenpanosuunnitelman toteuttamista ja liittää se osaksi kansallista kestävyystyötä. Tähän liittyy myös Suomi, jonka haluamme 2050-Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen edistymisen seuraaminen. Kyseessä on konkreettinen verkon kautta toimiva palvelu, jonka kautta esimerkiksi yritykset, yhteisöt, oppilaitokset tai yksityiset henkilöt voivat antaa toimenpidesitoumuksen toimista, joilla edistävät yhteisten kestävyystavoitteiden toteutumista. Samalla sitoumuksen antaja lupautuu noudattamaan kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusta, joka on yhteinen näkemys tulevaisuuden kestävästä Suomesta. Sen kahdeksan tavoitetta ovat:

1. Yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin
2. Vaikuttavien ihmisten yhteiskunta
3. Työtä kestävästi
4. Kestävät yhdyskunnat ja paikallisyhteisöt
5. Hiilineutraali yhteiskunta
6. Resurssiviisas talous
7. Luonnon kantokykyä kunnioittavat elämäntavat
8. Luontoa kunnioittava päätöksenteko (Kestavakehitys.fi n.d.-b).

Kestävän kehityksen toimikunnan alaisuudessa toimii myös riippumaton kestävän kehityksen tiedepaneeli eli Kestävyyspaneeli, jonka tehtävänä on tukea toimikuntaa työllään.

(Kestävyyspaneeli, n.d.-a)

Nuorten Agenda 2030 -ryhmä on perustettu vuonna 2017 kestävän kehityksen toimikunnan aloitteesta. Sen tarkoituksena on tarjota kestävästä kehityksestä kiinnostuneille 15–28-vuotiaille nuorille mahdollisuus päästä toimimaan Agenda 2030 -tavoitteiden puolesta ja osallistua kansallisen tason suunnittelutyöhön. Nuorten Agenda 2030 -ryhmään on valittu 12 nuorta, jotka tekevät ruohonjuuritason työtä omissa yhteisöissään, kuten esimerkiksi kouluissa. Lisäksi he ovat mukana ylemmän tason vaikuttamistyössä ja osallistuvat mm. Kestävän kehityksen ja Kehityspoliittisen toimikunnan kokouksiin. (Nuorten Agenda 2030, n.d.)

Vuonna 2019 Nuorten Agenda -ryhmän johdolla julistettiin Meidän Ilmasto 2030 -julkilausuma, jossa on mukana monia muitakin nuorten ryhmittymiä, kuten kattava joukko eri järjestöjä. Julkilausumassa esitellään nuorten oma visio vuoden 2030 Suomesta ja tavoitteista, joilla siihen päästään. Siinä nuoret vetoavat päättäjiin, jotta kestäviä ratkaisuja saataisiin mahdollisimman pian aikaan. (Nuorten Agenda 2030, 2019)

2.4 Kestävän kehityksen ulottuvuudet

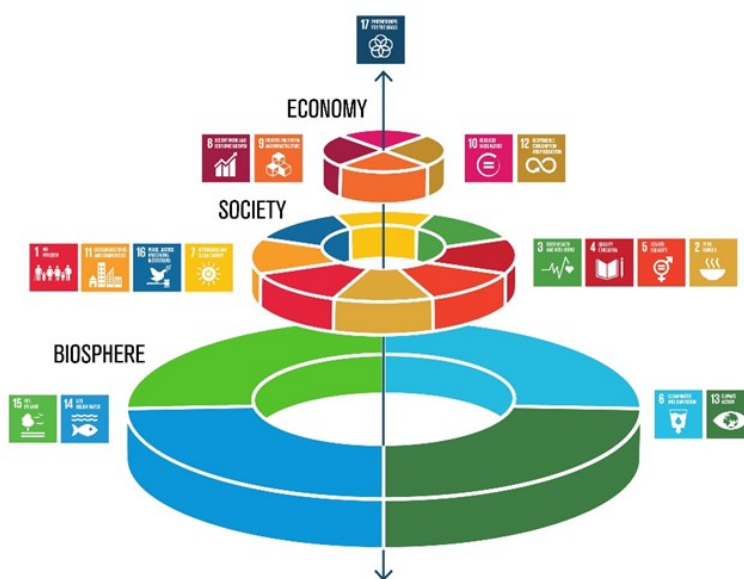
Kestävä kehitys koostuu toisiinsa yhteydessä olevista ulottuvuuksista eli ekologisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävydestä. Sosiaalisen kestävyuden ulottuvuudesta voidaan vielä erikseen erottaa kulttuurinen kestävyys. Alla oleva Suomen ympäristöopisto SYKLI:n kuvasta muokattu malli (kuva 4), kuvaa yksinkertaisesti kestävän kehityksen ulottuvuuksia ja niiden yhteyttä toisiinsa. Tämän mallin puutteena on se, että se kuvaa kaikki osa-alueet saman arvoisina, ekologisen kestävyuden ollessa kuitenkin kaiken perustana.

Kuva 4 Kestävän kehityksen osa-alueet (mukaiillen SYKLI:n kuvasta)



Ruotsin kestävän kehityksen tutkimuskeskus SRC (Stockholm Resilience Center) julkaisi vuonna 2016 oman kestävän kehityksen kakkumallin (kuva 5). Tässä mallissa Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteet on kuvattu kerroksittain niin, että kaiken perustana on toimivat ekosysteemit, joiden päälle rakentuvat kestävät yhteiskunnat ja ylimpänä kerroksena on talous, joka on myös osa yhteiskuntaa. Kaiken yläpuolelle on sijoitettu yhteistyö ja kumppanuus, joita ilman kestävyystavoitteita ei voida saavuttamaan. (Stockholm Resilience Center, n.d.; Kestävyyskasvatuksen materiaalipankki yleissivistävään koulutukseen, n.d) Tämä malli kuvaa havainnollisesti kestävän kehityksen ulottuvuuksien eri painoarvoa ja ekologisen kestävyuden merkitystä kaiken perustana.

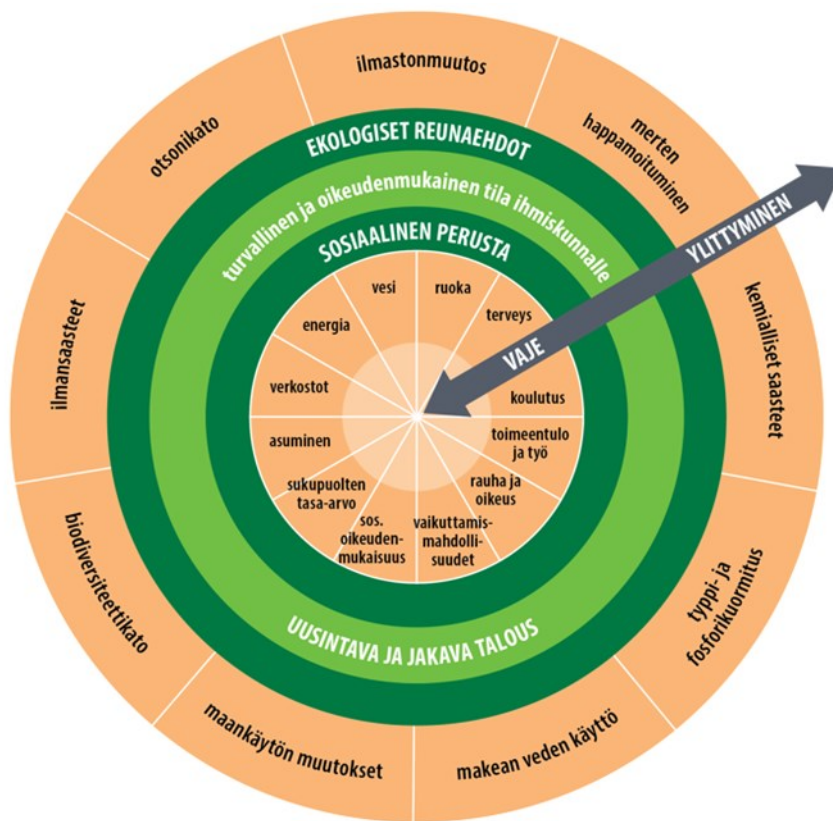
Kuva 5 Kestävyuden kakkumalli (Stockholm Resilience Center, n.d)



Graphic by Senter Ltd. and others

Kolmas tapa kuvata kestävästä kehityksestä on taloustieteilijä Kate Raworthin yleisesti tunnettu kestävyysdonitsimalli (kuva 6). Tässä mallissa vihreällä alueella kuvataan tilannetta, jossa ihmisten hyvinvointi on kestävällä pohjalla. Sisäkehällä puolestaan on kuvattu sosiaalisen hyvinvoinnin perustan muodostavat asiat, kuten ruoka ja terveys. Ulkokehälle taas sijoittuvat maapallon kantokyvyn ylittymiseen liittyvät ilmiöt, kuten ympäristökriisit. Vihreällä kehällä kuvatuista ekologisista reunaehdoista käytetään myös nimitystä planeetan rajat tai planetaariset rajat, joiden sisällä myös kestävä kehityksen tavoitteiden pitäisi toteutua (Kunnas & Tupala, 2021, ss. 9.-10). Talous puolestaan kuvataan sosiaalisen perustan ja ekologisten reunaehtojen välissä hyvinvoinnin mahdollistajana, jonka avulla esimerkiksi tarvittavat palvelut voidaan järjestää. (Kestavakehitys.fi, n.d.-c)

Kuva 6 Kestävyysdonitsi (Kestavakehitys.fi, n.d.-c)



Kestävyysdonitsin avulla voidaan havainnollistaa kestävä kehityksen ulottuvuuksien keskinäistä riippuvuutta. Esimerkiksi ruoantuotanto on hyvinvoinnin perusta ja vaikuttaa positiivisesti talouteen luomalla työpaikkoja. Samalla se on kuitenkin yksi eniten ympäristöä maailmanlaajuisesti kuormittavista toimialoista, jonka vuoksi ruoantuotannon tapojen on muututtava, jotta kestävyystavoitteet voidaan saavuttaa. (Kestavakehitys.fi, n.d.-c)

2.4.1 Ekologinen kestävyys

Ensimmäinen kestävä kehityksen ulottuvuus on ekologinen kestävyys, joka luo perustan kestäväälle kehitykselle, kuten edellisessä kappaleessa esitetyistä malleista kävi ilmi. Ekologisen kestävyuden tavoitteet tähtäävät siihen, että maapallon ekosysteemit eli eri eliölajien elinympäristöt pysyisivät toimintakykyisinä ja mahdollisimman monet kasvi- sekä eläinlajit elinvoimaisina. (Opetushallitus, n.d.-a). Tällä tavoitellaan luonnon monimuotoisuuden turvaamista, jotta elämän edellytykset säilyisivät maapallolla myös tulevaisuudessa (Ympäristöministeriö, n.d -b).

Ekologisen kestävyuden tavoitteena on saavuttaa eri luonnonvarojen osalta kestävä käytön taso. Ihmisen toiminta olisi siis sopeutettava planetaarisiin rajoihin, jotka kuvattiin edellisen kappaleen kestävyysdonitsi-mallin ulkokehällä. Ruotsin kestävä kehityksen tutkimuskeskuksessa (SRC) kehitetyssä mallissa näille tekijöille on määritelty raja-arvot, joita ei saisi ylittää tai vaarana on maapallon elinolosuhteiden raju heikkeneminen. Yksi näistä tekijöistä on ilmastonmuutos ja sen aikaansaama ilmaston lämpeneminen. (Kunnas ja Tupala, 2021, s.7) Uusimman kansainvälisen tutkimuksen mukaan kuusi yhdeksästä raja-arvosta on kuitenkin jo ylitetty, minkä pitäisi saada ihmiset heräämään elämäntavan muutoksen välttämättömyyteen (Porkka ym., 2023).

Ekologien kestävyuden tavoitteita ei kuitenkaan voi saavuttaa ilman maailmanlaajuisia ihmisten arvo- ja asennemaailman muutosta. Ihmiskeskeisestä ajattelutavasta pitäisi siirtyä kohti monilajista ja luonnon itseisarvon tunnustavaa ajattelutapaa (Opetushallitus, n.d.-a). Avainasemassa tässä muutoksessa ovat rikkaat maat, joiden elintavat ovat maapallolle tuhoisimmat. Esimerkiksi suomalaiset kuluttavat luonnonvaroja 3,5 maapallon kestävyysverran (Sitra, 2023).

2.4.2 Taloudellinen kestävyys

Toinen kestävä kehityksen ulottuvuuksista on taloudellinen kestävyys. Positiivinen talouden kehitys on perinteisesti tarkoittanut taloudellisen tuotannon ja kulutuksen kasvua, mikä kuitenkin on ristiriidassa ekologisten kestävyystavoitteiden kanssa. Erityisen ongelmallisia ovat uusiutumattomia luonnonvaroja ja paljon päästöjä tuottavat tuotannonalat. Taloudellisen kestävyuden haasteena onkin ratkaista se, kuinka yhteiskunnan talous saadaan pidettyä tasolla, joka mahdollistaa ihmisten työllisyyden ja sitä kautta hyvinvointipalveluiden rahoittamisen, mutta ei samalla heikennä ympäristön tilaa. (Puurtinen & Käppi, 2023, s.139; Opetushallitus, n.d.-a)

Kiertotalous voidaan nähdä yhtenä vastauksena kestävän talouden haasteeseen. Sen ideana on hyödyntää jo olemassa olevia tuotteita ja raaka-aineita mahdollisimman pitkään ja tehokkaasti, jolloin luonnosta otettavien raaka-aineiden määrää voidaan vähentää ja samalla saada myös lisää työpaikkoja. Tämän lisäksi tuotannossa pitäisi hyödyntää pääasiassa uusiutuvia luonnonvaroja ja vähäpäästöisiä energianlähteitä. Kiertotalous on vaihtoehto jatkuvan talouskasvun periaatteelle. (Sinervo ym., 2022)

Köyhien maiden talouden pitäisi kasvaa ja kehittyä, jotta ihmisten hyvinvointi saadaan riittävälle tasolle, mutta sen olisi kuitenkin toteuduttava muuten kuin fossiilisia polttoaineita hyödyntämällä. Samalla kehittyneiden maiden pitäisi hillitä omien luonnonvarojen tuhlaamista sekä muuttaa yhteiskuntien rakennetta ja lainsäädäntöä siten, että ne mahdollistaisivat kestävän talouden kehittymisen. (Puurtinen & Käppi, 2023, ss.140 & 141) Kestävä talous luo edellytykset myös sosiaaliselle kestävyydelle. (Opetushallitus, n.d.-a) Uhkana tälle on vaurauden kasaantuminen ja voimakkaat tuloerot eri ihmisryhmien välillä, mikä aiheuttaa monenlaisia ongelmia. Yksi näistä on yhteiskuntien polarisoituminen eli eri ihmisryhmien vastakkain asettuminen. (Aaltonen, 2022)

2.4.3 Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys on kolmas kestävän kehityksen ulottuvuus, jolla kuvataan ihmisten välistä kestävyyttä. Sosiaalisen kestävyuden tavoitteena on eri ihmisten välisen yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden toteutuminen yhteiskunnissa. Tällöin hyväksytään eri ihmisten moninaisuus ja erilaiset tarpeet. Sosiaaliseen kestävyYTEEN liittyy yksilöiden mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä ja olla osana yhteisöään. Sosiaalisesti kestävässä yhteiskunnissa huolehditaan ihmisten perustarpeiden tyydyttämisestä ja poistetaan erilaisten ihmisten toimintakyvyn esteitä heitä tukemalla. Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta pystyy muuttamaan käytettävissä olevan varallisuuden ihmisten hyvinvoinniksi parhaalla mahdollisella tavalla. (Aaltonen, 2022)

Sosiaalisessa kestävyudessa huomioidaan myös ylisukupolvinen kehitys, jotta voidaan turvata tulevien sukupolvienkin hyvinvoinnin edellytykset. Globaaleja sosiaalisen kestävyuden haasteita ovat väestön kasvu ja köyhyys, joiden takia ihmisten elämän perusedellytyksiä kuten ruuansaintia ja terveydenhuoltoa ei voida turvata kaikille. Eri maissa on suuria eroja myös muun muassa sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhteiskuntien vaikuttamis- ja koulutusmahdollisuuksien osalta. (Opetushallitus, n.d.-a)

2.4.4 Kulttuurinen kestävyys

Kulttuurinen kestävyys voidaan eri lähteiden mukaan nähdä joko omana erillisenä kestävä kehityksen ulottuvuutena, tai sen katsotaan sisältyvän sosiaaliseen- ja taloudelliseen ulottuvuuteen. (Laine, 2019, s.20) Kulttuurisen kestävyuden lähtökohdaksi on kulttuurin kehittyminen ja toisaalta perinteiden säilyminen sukupolvelta toiselle. Kulttuuriperintöä ovat eri kulttuureissa sukupolvelta toiselle siirtyneet tavat tai aineellinen perintö, kuten vanhat rakennukset. Käsitteellä elävä perintö tarkoitetaan puolestaan jatkuvasti muuttuvaa, yksilöiden ja yhteisöjen itse määrittelemää kulttuuriperintöä. (Väänänen ja Tuominen, 2021, s.6) Kulttuurisen kestävyuden tutkija Katriina Siivonen kuvaa kulttuurista kestävyyttä ”globaalina perinteiden virtana, jossa kaikki taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja ekologiset toimet eri ulottuvuuksien saavuttamiseksi elävät ihmisten toimissa ja keskinäisissä vuorovaikutuksissa” (2017, s.286). Kulttuurisen kestävyuden tavoitteena on paitsi säilyttää eri kulttuurien kulttuuriperintöä, myös lisätä ymmärrystä ja yhteistyötä eri kulttuurien välillä. Rauha- ja ihmisoikeuskysymykset ovat osa kulttuurista kestävyyttä. (Opetushallitus, n.d.-a; Väänänen ja Tuominen, 2021, s. 6)

Suvelise Nurmen (2023, s. 45) ajatuksia mukailen, nykyisen kestävä elämäntavan taustavaikuttimena on ihmisen käsitys itsestään osana luontoa ja maailmaa. Nurmi käyttää termejä kulttuurinen kestävyysmuutos ja kulttuurinen kestävyys siirtymä kuvaamaan muutosta, joka täytyisi tapahtua ihmisten arvo- ja ajatusmaailmassa, jotta kestävämpi elämäntapa olisi mahdollista. Materialistisen kulutuskulttuurin sijaan, pitäisi palata pohtimaan sitä mikä on ihmisenä olemisen ydin. Kulttuuri voidaankin nähdä muutosvoimana, jolla kestävä kehityksen tavoitteet on mahdollista saavuttaa. (Siivonen, s.282)

3 Kestävä kehitys nuorisotyössä

Kansallisella tasolla kestävä kehitys ja kestävyyskasvatukseen liittyviä tutkimuksia on toteutettu aiemmin paljon perusopetuksen viitekehyksessä (kts. Villanen, 2014.; Aarnio-Linnanvuori, 2018.; Laine, 2019.; Mykrä, 2021.). Viime vuosina kestävä kehitys on noussut myös osaksi nuorisotutkimusta sekä nuorisotyön tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Näihin tietoperustaa loi vuoden 2021 Nuorisobarometri, jossa aiheetta käsiteltiin laajasti.

Tutkimushankkeiden lisäksi tietoa kestävästä kehityksestä pyritään viemään nuorisotyön käytäntöihin nuorisotyön osaamiskeskusten kautta. Tästä esimerkkinä on Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuunan ylläpitämä Kestävän nuorisotyön keskustelukanava,

jossa vaihdetaan kuukausittain tietoa, toimintavinkkejä ja ajatuksia kestäväan nuorisotyöhön liittyen. (Kanuuna, n.d.-c.) Tämän lisäksi useilla kunnilla on nuorisotyössä omia kestävyys-, ympäristö- ja ilmastohankkeita sekä aiheeseen liittyvää jatkuvaa kehittämistyötä.

3.1 Kestävään kehitystä käsittelevät nuorisotutkimukset

Suomen opetusministeriön vuonna 2022 julkaisemassa Youth work and Climate change -tutkimuksessa selvitettiin nuorten ilmastoaktiivisuuden vaikutuksia nuorisotyöhön ja nuorisopolitiikkaan. Eri EU-maiden kansallisten nuorisopolitiikkajärjestöjen edustajille osoitetun kyselytutkimuksen mukaan ilmastonmuutos ja sen vaikutukset näkyvät myös nuorisotyössä. Kuitenkin toimiminen ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi ei ole vielä saavuttanut nuorisotyössä Euroopan laajuisesti yleisesti hyväksyttyä asemaa, ja suhtautuminen aiheeseen vaihtelee maasta toiseen. (Siurala, 2022, Tiivistelmä & s. 31)

Suomessa kestäväan kehitykseen sekä ympäristö- ja ilmastoihmiisiin liittyviin tutkimuksiin antoi tietopohjaa vuonna 2021 tehty Kestävää tekoa -nuorisobarometri. Tämä valtakunnallinen kyselytutkimus toi ensimmäistä kertaa laajempaa tutkimustietoa suomalaisten 15–21-vuotiaiden nuorten näkemyksistä kestäväan kehityksen kysymyksiin. Tutkimuksen yksi taustavaikuttimista oli myös nuorten ilmastoaktiivisuus. Nuorisobarometrin tulokset osoittivat, että vaikka suurin osa nuorista piti ilmastokysymyksiä tärkeinä, ne myös jakoivat mielipiteitä. Kaikille nuorille ei ole myöskään kertynyt aiheesta tarvittavaa tietoa, mikä luo eriarvoisuutta nuorten keskuuteen. Nuorisobarometrin mukaan ilmastonmuutoksen lisäksi luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen aiheuttaa surun tuntemuksia kolmelle neljästä vastaajasta. Olisikin tärkeää, että nuoret voisivat halutessaan käsitellä laajasti ympäristöön liittyviä aiheita ja niiden nostamia tunteita. (Kauniskangas ym., 2022, s.5)

Osana Nuorisobarometria 2021 toteutettiin artikkelitutkimus siitä, miten kysymyksiin vastanneiden nuorten arvot vastaavat kestäväan kehityksen tavoitteita, ja mikä on niiden yhteys kulutuskäyttäytymiseen, ilmastotoimijuuteen, ilmastoahdistukseen ja poliittiseen suuntautumiseen. Tuloksissa nuoret jakautuivat ekososiaalisiin, talousmyönteisiin ja kielteisesti suhtautuvien ryhmiin. Ekososiaalisia nuoria oli tuloksissa 67 %, ja he kannattavat sosiaalista ja ekologista kestävyyttä suhtautuen kriittisesti talouskasvuun, jota puolestaan talousmyönteiset (27 %) korostivat. Kielteisesti kestäväan kehityksen arvoihin suhtautuvien ryhmän osuus oli puolestaan 5 %. Tutkimuksen perusteella nuorten arvoilla on yhteys sukupuoleen, koulutustaustaan, asuinpaikkaan ja poliittiseen suhtautumiseen, joka on syytä huomioida myös nuorisopolitiikassa ja nuorisotyössä. (Hirvilampi ym., 2021, s. 169)

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen vaadittavaa kestävyysmurrosta pyrittiin vauhdittamaan Kuudella polulla kestävyteen (KuPoKe) -hankkeella vuosina 2021–2022. Keinona tähän oli tarinallistaminen ja ratkaisujen etsiminen yhdessä kuntalaisten kanssa. Osana Suomen ympäristökeskuksen ja Kestävyyspaneelin toteuttamamaa hanketta toteutettiin erityisesti nuorille suunnattuja tapahtumia, kuten syksyllä 2022 Helsingissä järjestetty Nuorten Planeetta -tapahtuma. Hankkeen eri tapahtumissa nuorten kanssa käytyjen keskustelujen sekä Nuorisobarometri 2021:n vastauksia hyödyntäen laadittiin suositukset siitä, miten nuorten mielestä kestävyysmurroksen toteutumista voitaisiin edistää sekä yksilötasolla että poliittisilla toimilla. Suositukset on jaettu kolmeen ryhmään nimeltään laastari-, lääke- ja leikkausratkaisut. Laastariratkaisuilla pyritään kannustamaan kaikkia nuoria kestävämpien valintojen tekemiseen, kuten kasvisruokavalioon, kulutuksen vähentämiseen, kestävämpiin liikkumisratkaisuihin ja äänestämällä vaikuttamiseen. Lääkeratkaisuilla pyritään puolestaan edistämään nuorten hyvinvointia mm. palveluverkostoa vahvistamalla ja yhteisöllisyyttä tukemalla esimerkiksi vapaaehtoistyön keinoin. Leikkausratkaisuissa taas esitellään poliittisia ratkaisuja, joilla voitaisiin yhteiskunnan tasolla saada aikaan suuriakin muutoksia, kuten ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle haitallisten alojen kestävämmien tukien lakkauttaminen. (Kestävyyspaneeli, 2022, ss.4–7)

Esimerkkinä meneillään olevista nuorten ympäristö- ja kestävyyskasvatusta edistävästä tutkimushankkeista on NYT! Ahdistuksesta nuorten ympäristöpoliittiseen toimijuuteen -hanke (2020–2024). Sen tavoitteena on tutkia millaisia tapoja koulu ja nuorisotyö voivat tarjota yläkouluikäisille nuorille ilmastonmuutoksen ja luontokadon pohtimiseen sekä niiden puolesta toimimiseen. Hankkeessa on mukana seikkailukasvattajien verkosto, jonka myötä hankkeessa selvittää, miten nuorten luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta voidaan tukea luonnon seikkailullisella kokemisella. Käytännön toimina hankkeen puitteissa on toteutettu kolme seikkailullista leirikoulua, joiden avulla kerättiin tietoaineistoa nuorten luontosuhteesta ja luonnon hyväksi tekemistä toimista. (Honkatukia & Pienimäki, 2024). Johanna Huovilan osana hanketta laatimassa pro gradu työssä selvitettiin sitä, miten leirikoulujen aikana tapahtunut luonnossa seikkaileminen vaikutti nuorten suhtautumiseen ympäristöön. Huovilan työstä ilmenee, että seikkailukasvatus on nuorille mieluisa ja vaikuttava keino edistää- sekä toteuttaa ympäristökasvatusta nuorisotyön kentällä. (Huovila, 2023, Tiivistelmä & s. 58)

Nuorisotutkimusseuran tuorein tutkimushanke on nimeltään planetaarinen nuorisotutkimus (2023–2030), jonka tarkoituksena on tutkia nuoria suhteessa planeetan kantokykyyn sekä keskittyä erityisesti ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin. (Nuorisotutkimusseura, n.d.) Hankkeen alulle laittanut nuorisotutkimusverkoston tutkimusprofessori Sofia Laine esittelee artikkelissaan planetaarisen nuorisotutkimuksen viitekehystä, jonka tavoitteena on edistää

planetaariseen elämäntapaan siirtymistä. Viitekehys pohjautuu vuonna 1974 niin kutsutun Rooman klubin Ihmiskunta käännekohtassa -raportissa esiteltyihin maailmanlaajuisen eettisen viitekehysten neljään pilariin. Sen mukaan ihmisten on kyettävä ylisukupolvisen ajatteluun ja mielletävä itsensä osaksi maailmanyhteisöä. Ihmisen luontosuhteen on puolestaan muututtava niin, että valloituksen sijaan pyrimme elämään sopusoinnussa luonnon kanssa. Tämä on huomioitava myös luonnonvarojen käytön osalta. (Laine, 2023) Osana planetaarista nuorisotutkimuksen hanketta on tarkoitus koota kansallisista ja kansainvälisistä tutkijoista koostuva planetaarisen nuorisotutkimuksen tutkijaverkosto, johon voi liittyä myös nuoret tai nuorten kanssa työskentelevät. (Nuorisotutkimusseura, n.d.)

Uusimmissa nuoriin liittyvissä tutkimushankkeissa on hyödynnetty eri tieteenaloja yhdistävää tutkimusta. Tästä esimerkkinä on Suomen akatemian rahoittama Oulun yliopiston tutkimushanke CitiRats (2020–2024), jonka tavoitteena on selvittää kuinka nuorten yhteiselo eri lajien kanssa, pystyttäisiin edistämään ja luomaan vaihtoehtoja ihmiskeskiselle ajattelutavalle. Tutkimuksessa kaupunkia tutkitaan monen eri lajin yhteisönä. (CitiRats 2020–2024, n.d.)

3.2 Kuntien kehittämishankkeet

Eri kuntien nuorisotyössä on toteutettu viime vuosina useita hankkeita kestävyys-, ympäristö-, ja ilmastokasvatukseen liittyen. Suurista kaupungeista Helsinki on tehnyt urauurtavaa kehittämistyötä nuorten ympäristökasvatustyön osalta. Kaupungilla on laajat nettisivut, joilla esitellään nuorisotyön ympäristökasvatuksen toimintaa. Se pitää sisällään muun muassa nuorten ympäristötoiminnan ryhmiä, seikkailukasvatusta hyödyntävän seikkailutalon ja Kumpulän koulukasvitarhan, jossa järjestetään kesäisin esimerkiksi kaupunkiviljelyyn liittyvää toimintaa. (Nuorten Helsinki, n.d.) Toimintaan liittyen on julkaistu myös useita ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä, joissa on kehitetty Helsingin nuorisotyön ympäristökasvatustoimintaa. (Rouvali, 2022.; Muukkonen, 2022; Tsatloglou, 2023) Tuoreimpien opinnäytetöiden aiheet ovat käsitelleet ympäristökasvatuskalenterin laatimista avoimeen nuorisotalotyöhön (Rouvali, 2022), lasten ja nuorten ryhmien retkeilymahdollisuuksien edistämistä lähiluonnossa interaktiivisen karttapalvelun avulla (Muukkonen, 2022), sekä ympäristötoiminnallisten harjoitteiden ja työkalujen laatimista nuorisotyöntekijöille (Tsatloglou, 2023a). Täytyy kuitenkin huomioida, että Helsingin nuorisopalveluilla on käytössään esimerkiksi Kotkaa huomattavasti suuremmat resurssit, joten myös mahdollisuudet toteuttaa ympäristökasvatustoimintaa ovat toisenlaiset.

Viime vuosina myös pienemmissä kunnissa, kuten Iisalmessa ja Mikkelissä, on nuorisotyötä kehitetty ilmastokasvatuksen näkökulmasta. Mikkelin nuorisopalveluiden Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana -hankkeessa 2020–2022 kehitettiin ilmastonuorisotyön työmuotoa. Hankkeen tavoitteina oli tiedon jakaminen ja tuottaminen, nuorten osallisuuden lisääminen, sekä vaikutusmahdollisuuksien tarjoaminen. Aluksi nuorten ajatuksia ja toiveita kartoitettiin alkukartoitusten avulla, joiden tulosten pohjalta hankkeessa pilotoitiin nuorten parissa monenlaisia toimintamuotoja ja tapahtumia yhteistyössä laajan toimijajoukon kanssa. Esimerkkinä voi mainita kirjaston kanssa yhteistyössä toteutettu #Vaatevallankumous-tapahtumakokonaisuus, joka sisälsi vaatteiden vaihtotorin, vaatteiden korjaustyöpajan ja ”Fast fashion”-aiheisen dokumentin. Hankkeen vaikuttavuutta mitattiin toteuttamalla osallisuuden muutoksia mittaava kysely toimintaan aktiivisemmin osallistuneelle pienemmälle joukolle. Tulosten mukaan ilmasto- ja ympäristötoimintaan osallistumisella oli merkittävä vaikutus nuorten kokemukseen siitä, että heillä on vaikutusmahdollisuuksia omaan elinympäristöön ja tunteelle, että heidän mielipidettään kuunnellaan. Toimintaan osallistuminen oli lisännyt myös nuorten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämän lisäksi ilmastohankkeeseen osallistuminen lisäsi vastaajien kiinnostusta osallistua myös muihin vaikuttamismuotoihin, kuten nuorisovaltuustoon ja erilaisiin järjestöihin. (Pötsönen, n.d.; Point, n.d.-a)

Iisalmen nuorisotyö puolestaan toteutti oman Pieniä ilmastotekoja -hankkeensa vuosina 2020–2022. Sen tavoitteena oli tarjota nuorille tietoa ja konkreettisia esimerkkejä, ja näin lisätä myönteistä suhtautumista ilmastomuutoksen eteen tehtäviin pieniin arjen muutoksiin. Lisäksi hankkeen tavoitteena oli lisätä nuorisotyöntekijöiden tietoutta ja osaamista ilmastomuutokseen liittyvissä asioissa. Hanke edisti myös valtakunnallisesti kestävästä kehityksestä osana nuorisotyötä, tuottamalla kestävästä kehityksestä toimintamallin Iisalmen nuorisopalveluille. (Heikkinen, 2022, ss.9–10; Iisalmi, n.d.) Toimintamallin materiaalit ovat verkon kautta kaikkien hyödynnettävissä, ja ne sisältävät mm. nuorisotyölle suunnitellun ilmasto- ja ympäristöteemojen vuosikellon, materiaaleja ympäristötoimintaan sekä esimerkkitaulun siitä, miten kestävä kehitys ilmenee Iisalmen nuorisotyössä. (Pont, n.d.-b.) Hanketta sivusi myös Sonja Heikkisen Kestävä yhteistyötä -opinnäytetyö, jonka tavoitteena oli yhteistyön kehittäminen Iisalmen nuorisotyössä muiden toimijoiden kanssa sekä kestävästä kehityksestä työn jatkuvuuden mahdollistaminen. (2022, Tiivistelmä).

3.3 Kestävyykasvatuksen menetelmät

Kuten jo edellisessä kappaleesta kävi ilmi, kestävän kehityksen mukaista toimintaa voidaan nuorisotyössä toteuttaa monella eri tavalla. Työssä voidaan hyödyntää monipuolisesti ja luovasti eri menetelmiä sekä valmiita nuorisotyölle suunnattuja materiaaleja (kts. Rouvali, 2022.; Point., n.d.-b.). Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ylläpitää Mappa.fi-sivustoa, jonne on koottu laajasti erilaisia menetelmiä ja materiaaleja esimerkiksi.

kestävyykasvatukseen liittyen. Sivustolta löytyy myös nuorisotyöhön suunnattuja toteutusideoita (Mappa.fi., n.d.-b). Monet menetelmät ja materiaalit on suunniteltu ympäristökasvatukseen, mutta niitä voi yhtä lailla hyödyntää myös kestävyykasvatuksessa.

Seikkailullisella toiminnalla on pitkä historia osana nuorisotyötä erilaisten retkien ja leirien muodossa, jotka ovat edelleen osa nuorisotyön järjestettyä toimintaa. (Niemi, 2020, s. 35) Seikkailullisuutta voidaan hyödyntää myös osana nuorisotilatyötä. Seikkailu voi olla pimeään aikaan tehty metsäretki tai sisätiloissa toteutettu, silmät sidottuna tehtävä aistirata (SNK, n.d.). Elämyksellisyys ja yhdessä tekeminen luovat nuorten keskuuteen yhteisöllisyyden kokemuksia ja luonnossa tapahtuva toiminta mahdollistaa luontokokemusten syntyminen (Niemi, 2020, s. 40). Vaativimpien retkien tai aktiviteettien osalta ohjaajan on kuitenkin aina oltava seikkailukasvatuksen ammattilainen (SNK, n.d.). Perinteisen luonnossa tapahtuvan toiminnan, kuten liikkumisen tai havainnoinnin lisäksi nuorisotyössä voi toteuttaa esimerkiksi erilaisia luontoyhteys- tai aistiharjoituksia, joilla on myös hyvinvointia tuottavia vaikutuksia. (Mieli, n.d.) Näitä harjoituksia voi toteuttaa myös urbaanissa kaupunkiympäristössä, kuten Ida Tsatlogloun opinnäytetyön tuotoksena syntyneen videosarjan osassa ”Harjoitteita urbaaniluonnossa” käy ilmi (2023b.)

Myös pelillisyyttä voidaan hyödyntää monipuolisesti osana kestävyykasvatusta. Iisalmen nuorisotyön Pieniä ilmastotekoja -hankkeessa toteutettu Tutkijan testamentti on ilmastoaiheinen pakohuonepeli, jota voi siirrettävyytensä ansiosta hyödyntää helposti myös eri toimipisteissä. (Point, n.d.-b) Kestävyyssaiheisia korttipelejä sekä myös netissä pelattavia pelejä löytyy valmiina useita, kuten WWF:n Pallon paras ruoka -pelikortit, ulkona pelattava Vihreän timantin metsästys - lautapeli tai Sitran Hyvät kortit -peli. Nämä pelit ovat saatavilla myös digitaalisessa muodossa. (WWF, nd.; Sitra, n.d.)

Kestävän kehityksen toiminnassa voidaan hyödyntää luovasti myös taidekasvatusta, draamaa tai tarinallisuutta. Humaloja (2016) esittelee kirjassaan laajasti taiteen ja ympäristökasvatuksen yhdistämisen mahdollisuuksia. Toiminnassa voidaan hyödyntää esimerkiksi valokuvausta, rakentamista ja muotoilua eri luonnonmateriaaleista,

kierrätystaidetta, varjoteatteria tai savugrafiikkaa (Humaloja, 2016, ss. 4, 8, 10, 12, 14, 16, 29 & 30.). Myös graffititaide voi olla nuorille paitsi itseilmaisun ja toimintaympäristöön vaikuttamisen keino, myös tapa toteuttaa yhteisöllistä taidetta ja ilmentää omaa kulttuuriaan (Karttunen, 2018, ss. 105 & 106).

Yhteisötaidetta on hyödynnetty myös isommissa yhteisprojekteissa kuten Helsingissä Kumpulán koulukasvitarhan Kukkapenkki-yhteisötaideprojektissa, jossa vanhoista kaupungin käytöstä poistetuista puistonpenkeistä kunnostettiin eri toimijoiden yhteistyöllä kukilla koristeltuja taideteoksia (Humaloja, 2016, s. 22). Puutarhat ja kaupunkiviljely ovatkin maailmalla suurkaupunkeja myöten hyödynnetty keino toteuttaa ympäristökasvatusta. Esimerkiksi New Yorkissa useat vapaaehtoisjärjestöt ylläpitävät ympäristökasvatusohjelmia, jotka pitävät sisällään heikompiosaisille nuorille järjestettyä vapaa-ajan toimintaa, kuten esimerkiksi puutarhanhoitoa ja kaupunkiviljelyä. Ympäristön eteen tehtävä työ opettaa nuorille monia asioita kuten luonnon ja ympäristön tuntemusta, sosiaalisia taitoja sekä yhteisöllisyyttä. (Delia & Krasny, 2018)

4 Kestävän kehityksen suunnitelman toteutus

Tämän opinnäytetyön lähtökohtana on Kotkan nuoristyössä noussut tarve syventyä nuorisotyön kestävän kehitystä edistävän toiminnan nykytilaan ja siihen, miten sitä voisi jatkossa kehittää erityisesti avoimessa nuorisotilatyössä. Opinnäytetyö toteutetaan tapaustutkimuksena, jonka tehtävänä on tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmien avulla muodostaa kehittämissuunnitelma nuorisotyön kestävyystyöhön. Tapaustutkimuksen avulla pyritään luomaan mahdollisimman monipuolinen kuva kestävän kehityksen työstä, hyödyntäen sekä työntekijöiden että nuorten mielipiteitä aiheesta.

Opinnäytetyön toteutus etenee menetelmävalintojen ja prosessikuvauksen kautta opinnäytetyön aineiston keruuseen ja analyysiin. Tämän jälkeen esitellään tulokset, jotka on muodostettu analysoimalla kaikki opinnäytetyöprosessin aikana kerätyt tutkimusaineistot. Tuloksien esittelyn pohjana toimii jako kestävän kehityksen neljään eri ulottuvuuteen, joita ovat ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Tulokset esitellään erikseen kaikkien kolmen eri tutkimusaineiston osalta. Tutkimusaineistojen pohjalta ja kestävän kehityksen teoriaa hyödyntäen opinnäytetyöprosessin tuloksena laaditaan Kotkan nuorisotyölle kestävän kehityksen suunnitelma. Suunnitelman on tarkoitus toimia työkaluna nuorisotyön kestävyyskasvatuksen työssä.

4.1 Tavoite

Työelämän kehittämistarpeista lähtöisin olevan toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on laatia Kotkan nuorisotyöhön käytännönläheinen suunnitelma, jonka avulla nuorisotyö pystyy omalta osaltaan edistämään kestäväää ja vastuullista elämäntapaa. Suunnitelma laaditaan sähköiseen muotoon. Opinnäytetyön tavoitteena on teoriaa ja työelämän kokemusta yhdistämällä toteuttaa työelämän tutkimusta, jossa eri menetelmien avulla kerätty aineisto koostetaan kirjalliseksi kehittämissuunnitelmaksi. (Vilkkä, 2021b, Ammattikäytännön ja tutkimuskäytännön kohtaaminen -luku, ensimmäinen kappale.)

Suunnitelmaa varten kartoitetaan ensin Kotkan nuorisotyössä tällä hetkellä olemassa olevat kestävään kehityksen ja ympäristökasvatuksen mukaiset tavat ja toiminta, jotka ovat pohjana kestävyystoiminnan edistämiseksi. Tämän jälkeen yhteistoiminnallisten tutkimusmenetelmien avulla pyritään saamaan sekä työntekijät, että nuoret mukaan ideoimaan sitä, millaista kestävään kehityksen toiminta voisi olla tulevaisuudessa Kotkan nuorisotyössä. Työntekijöiden ja nuorilta kerättyjen ideoiden ja ajatusten pohjalta koostetaan kirjallinen suunnitelma kestävään kehityksen mukaisen toiminnan kehittämiseksi 5-vuoden aikajanaalla. Opinnäytetyö kohdennetaan avoimeen nuorisotilatyöhön, koska siellä on parhaat edellytykset toteuttaa erilaista toimintaa. Kehittämissuunnitelmaa voidaan kuitenkin soveltaen hyödyntää myös esimerkiksi nuorille järjestettävillä leireillä, kuten Kotkan nuorisotyön aiemminkin järjestämällä Seikkailuleirillä.

Kotkan nuorisopalvelupäällikkö Tuula Tissari kertoi syksyllä 2002 antamassaan haastattelussa, että Kotkan nuorisotyössä on jo nykyisellään luontoon ja ympäristöön liittyvää toimintaa, mutta sitä ei ole erikseen kirjattu mihinkään. Myöskään ympäristö- tai kestävyyskasvatukseen, tai niiden kehittämiseen ei ole laadittu erillistä suunnitelmaa. Tissarin mukaan nuorisotyöllä olisi tarve ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen käytännön tason suunnitelmalle, jota voisi hyödyntää nuorisotyössä ja sen kehittämisessä. Koska nuoret hakeutuvat itse omaehtoisesti nuorisotiloihin viettämään aikaa, toiminnan pitää olla nuoria kiinnostavaa sekä mieluiten heidän omista toiveistaan ja tarpeistaan lähtöisin. Tässä suhteessa nuorisotyössä toteutettava ympäristö- ja kestävyyskasvatus poikkeaa lähtökodiltaan kouluissa toteutettavasta toiminnasta. (Tuula Tissari, henkilökohtainen tiedonanto 2.9.2022)

Opinnäytetyön tavoitteena on saada nuorisopalveluita käyttävät nuoret, ja nuorisotyötä tekevät työntekijät mukaan kehittämissuunnitelman laadintaprosessiin. Nuorisotyön tutkijan Tomi Kiilakosken mukaan nuorisotyössä korostuu toiminnallisuus ja nuorten osallistuminen

heidän toiveistaan lähtöisin olevaan toimintaan. (2015, s. 20) Tämä näkökulma huomioiden, kehittämistyöhön on tärkeää saada mukaan konkreettisia toimintaideoita, joita nuorisotyössä pystytään toteuttamaan. Kirjattu, konkreettinen kehittämissuunnitelma tekee kehittämistyön näkyväksi myös nuorisotyötä rahoittavalle taholle eli tässä tapauksessa Kotkan kaupungille. (Kiilakoski, 2013, s.20)

Opinnäytetyön tavoitteena on vastata seuraaviin opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin:

Miten kestävä kehitys on huomioitu Kotkan nuorisotyössä?

Millaisia toiveita nuorilla on nuorisotyön kestävä kehityksen toiminnasta?

Miten työntekijät haluavat kehittää Kotkan nuorisotyötä vastaamaan kestävä ja vastuullisen elämäntavan kriteereitä?

4.2 Tutkimusmenetelmät

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja kehittää Kotkan nuorisotyön käytänteitä kestävä kehityksen näkökulmasta, hyödyntäen laajasti alan tuoreinta tutkimustietoa ja työntekijöiden, sekä nuorten itsensä tuottamaa tietoa. Toiminnallinen lähestymistapa vastaa opinnäytetyön tilaajan, eli Kotkan nuorisotyön toiveeseen edistää kestävä kehityksen työtä ”toiminta edellä”. Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka tavoitteena on vaikuttaa nuorisotyön laatuun.

Kehittämistyössä hyödynnetään tapaustutkimuksen tutkimusstrategiaa. Tutkittavasta ilmiöstä eli kestävästä kehityksestä osana nuorisotyötä pyritään opinnäytetyön tutkimuksen avulla aikaansaamaan mahdollisimman syvällinen, sekä kokonaisvaltainen ymmärrys ja kuvaus, jonka perusteella laaditaan suunnitelma työn kehittämiseksi (Kananen, 2012, s.36). Tutkimus eroaa kehittämistutkimuksesta siinä, että tässä opinnäytetyössä ei seurata nuorisotyön kestävä kehityksen työssä tapahtuvaa muutosta, vaan työ luo pohjan tulevalle työn kehittämiselle (Kananen, 2012, s.37). Vaikka tapaustutkimuksen avulla saatuja tuloksia ei voi sellaisenaan yleistää, niitä voi kuitenkin vertailla ja hyödyntää vastaavista tutkimuksista saatuihin tuloksiin (Vuori, n.d.-a).

Opinnäytetyössä käytetään hyväksi aineistotriangulaatiota, jossa eri aineistoja yhdistämällä luodaan tutkittavasta kohteesta monipuolisempi käsitys. Aineistokokonaisuudet on koottu peräkkäin niin, että edellinen aineisto ohjaa seuraavan kokoamista. (Vilka, 2021a,

Aineistojen yhdistäminen -luku, toinen ja viides kappale) Alla olevassa kaavassa (1) on havainnollistettu sitä, millä tutkimusaineistolla pyritään hakemaan vastausta kuhunkin tutkimuskysymykseen. Aineistonkeruumenetelminä käytetään nuorisotilatyön työntekijöille toteutettavaa sähköistä kyselylomaketta, Welhon nuorisotilassa nuorille toteutettavaa työpajaa, sekä näiden aineistojen pohjalta työntekijöille suunniteltavaa ideariihettä.

Kaava 1 Opinnäytetyön tutkimusaineistojen rakentuminen



Nuorisotilatyön työntekijöille toteutettavan sähköisen kyselyn avulla pyritään kokoamaan taustatietoa tutkittavasta aiheesta. Tavoitteena on kerätä mahdollisimman laaja tietopohja koko tutkittavalta joukolta eli Kotkan nuorisotilatyön työntekijöiltä. Kyselylomake laaditaan opinnäytetyön tutkimuskysymysten pohjalta. Lomakkeen avulla pyritään hakemaan vastausta ensimmäiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseen eli selvittää kestävä kehityksen nykytilaa Kotkan nuorisotyössä sekä tulevaisuuden toiveita työn kehittämisen suhteen. (Vilka, 2021b., Teoriasta kyselylomakkeeksi -luku, toinen kappale)

Nuorille toteutettavalla työpajan avulla puolestaan etsitään vastausta opinnäytetyön toiseen kysymykseen eli, millaisia toiveita nuorilla on nuorisotyön kestävän kehityksen toiminnasta? Tavoitteena on luoda toiminnallinen kokonaisuus, jossa yhdessä työskennellen on mahdollista lisätä tietoa ja ymmärrystä nuorisotyön kohderyhmästä eli nuorista, sekä heidän mielipiteistään. Työpajan toteutus on suunniteltu etukäteen ja nuoret tietävät mihin tarkoitukseen siellä kerättävää tietoa käytetään. Näillä keinoilla varmistetaan tutkimuksen eettisyys. (Vilka, 2021a. Työpaja -luku, ensimmäinen kappale) Tavoitteena on myös se, että nuorisotyön asiakkaat eli nuoret tulevat kuulluksi osana prosessia. On tärkeää ottaa heidät mukaan tiedonkeruun vaiheeseen, jotta työllä pystytään vastaamaan aidosti nuorten tarpeisiin.

Kahden ensimmäisen aineiston pohjalta suunnitellaan ideariihikeskustelu nuorisotyön työntekijöille. Menetelmänä ideariihi on yhteistoiminnallinen tapa kerätä aineistoa, jossa kehittämistehtävä eli tässä tapauksessa kehittämissuunnitelman ideointi on ohjaavana lähtökohtana. Tavoitteena on ryhmissä keskustellen kirjata ylös opinnäytetyön kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyviä ideoita eli miten työntekijät haluavat kehittää kestävyystyötä. Tämän jälkeen kirjatut ideat käydään läpi yhdessä keskustellen ja niitä voidaan vielä analysoida sekä kehittää. (Vilka, 2021a, Ideariihi -luku)

Kaikki kerätyt aineistot analysoidaan pääosin aineistolähtöistä lähestymistapaa hyödyntäen, jolloin tutkimusaineisto ohjaa analyysin tekoa. Laadullista sisällön analyysiä hyödyntäen voidaan analysoida monenlaisia aineistoja, jolloin sitä voidaan hyödyntää myös työpaja-aineiston analysoinnissa. Sisällön analyysin avulla pyritään luomaan tutkimusaineistosta tiivistetty sanallinen kuvaus. Aineistoon tutustutaan ensin huolellisesti, minkä jälkeen se luokitellaan. Luokittelu tehdään kestävän kehityksen neljän ulottuvuuden mukaan, joten analyysissä hyödynnetään myös kestävän kehityksen teoreettista viitekehystä. Tutkimusaineiston luokittelun ja järjestelyn jälkeen aineistoa on mahdollisuus lähteä työstämään analyysin ja johtopäätösten tekoa varten (Vuori, n.d.-b., Honkatukia ym., 2018, s. 356; Vilka, 2021b, sisällönanalyysi -luku, ensimmäinen ja toinen kappale)

Tieteelliseen tutkimukseen nojaavassa työn kehittämisessä tutkimus ei määrittele kehittämistä, mutta tutkimuksellinen toteutus ja -menetelmät palvelevat sitä. Kehittämissuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää pohtia sitä, millaiseen käsitteelliseen kehikseen tai kehittämisotteeseen käytännön työskentely perustuu. Työn kannalta keskeiset käsitteet täytyy kirjoittaa auki, jotta kaikki prosessissa mukana olevat toimijat ymmärtävät ne samalla tavalla. (Salonen ym., 2017, s.29) Kehittämissuunnitelmaa varten tulee vertailla ja ymmärtää teoreettisen tietopohjan sekä opinnäytetyön tutkimusmenetelmien avulla kerätyn

käytännön tutkimustiedon välisiä yhteyksiä. (Vilka, 2021a. Ymmärtäminen -luku, toinen kappale) Näin tutkimusaineisto saadaan koostettua valmiin kehittämissuunnitelman muotoon.

4.3 Prosessikuvaus

Opinnäytetyön prosessissa hyödynnetään Kehittämistyön menetelmät (Ojasalo ym. 2015, s. 24) kirjasta löytyvää tutkimuksellisen kehittämistyön prosessikaaviota, jota on muokattu vastaamaan tapaustutkimuksen tutkimusstrategiaa. Alla olevasta kuvasta 7 käy ilmi prosessin eri vaiheet kehittämiskohteen tunnistamisen ja tavoitteiden määrittämisen, aiheeseen perehtymisen, tietopohjan keräämisen ja tutkimussuunnitelman laatimisen kautta, työn toteuttamiseen ja valmiin kehittämissuunnitelman arviointiin.

Kuva 7 Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi (mukaillen Ojasalo ym. 2015, s.24)



Tutkimusprosessissa keskitytään erityisesti kaavion keskellä oleviin asioihin, jotka mahdollistavat tutkimuksen eettisyyden ja läpinäkyvyyden toteutumisen. Prosessin kirjaamisessa hyödynnetään tutkimuspäiväkirjaa, johon kirjataan huomioita ja havaintoja opinnäytetyön tutkimustyöhön liittyen. Opinnäytetyön eettisyys huomioidaan noudattamalla

sen toteutuksessa ammattikorkeakoulujen opinnäytetyön eettisiä suosituksia (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2019).

4.4 Aineiston keruu ja analysointi

Tässä kappaleessa kuvataan opinnäytetyön aineiston keruun- ja analysoinnin vaiheet. Kerättävät aineistot rakentuvat toistensa päälle, joten työntekijöiden kyselystä ja nuorten työpajoilta saatu tutkimusaineisto analysoidaan ennen työntekijöiden kanssa toteutettavaa yhteistä ideariihitapaamista. Nuorten työpajan analysoinnissa hyödynnetään lisäksi opinnäytetyön tekijän omia havaintoja työpajatapahtumasta.

Opinnäytetyön ensimmäinen aineisto kerättiin sähköisen lomakekyselyn avulla nuorisotilatyön työntekijöiltä. Ennen sähköisen kyselyn toteuttamista, työntekijöille oli kerrottu nuorisotyöhön toteutettavasta kestävästä kehitykseen liittyvästä opinnäytetyöstä ja heille oli jaettu sähköpostitse Canva-ohjelmalla tehty posterit suunnitellusta opinnäytetyön prosessista (Liite 1). Sähköinen kysely valikoitui aineistonkeruutavaksi, koska sen avulla oli mahdollista saada tietoa yksilöllisesti kaikilta nuorisotilatyön työntekijöiltä. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa nuorisotyössä jo olemassa olevia kestävästä kehityksen toimintatapoja, sekä työntekijöiden ajatuksia aiheesta. Kysymyksiä laadittaessa pidettiin mielessä opinnäytetyön tutkimuskysymykset eli millaista tietoa työntekijöiltä halutaan kehittämistyötä varten kerätä (Vilkka 2021a, Kysely ja mittaaminen -luku, neljäs kappale). Kyselyyn sisällytettiin myös kysymys työntekijöiden kestävästä kehityksen osaamisesta ja mahdollisista koulutustarpeista.

Sähköinen kysely toteutettiin Questback-sovelluksen avulla, joka on Kotkan nuorisotyössä käytössä kyselyiden tekemistä varten. Sovelluksen käyttöön saatiin opastusta nuorisotyön Ohjaamo-palvelun työntekijältä. Kysymyksiä testattiin nuorisotyön koordinaattorilla ja yhdellä ulkopuolisella sosiaalialan ammattilaisella. Kyselylomake ja saatekirje (liite 2) lähetettiin sähköpostitse kaikille Kotkan nuorisotilatyön työntekijöille. Kyselyyn vastaaminen oli työntekijöille vapaaehtoista ja niihin vastattiin nimettöminä. Työntekijöille annettiin kuukausi aikaa vastata kyselyyn ja vastaamisesta muistutettiin sähköpostilla vielä ennen vastausajan päättymistä. Lomakkeiden vastaukset tallentuivat Questback-sovellukseen, josta ne olivat ladattavissa Word-tiedostona tietokoneeseen tulosten analysointia varten.

Kyselylomakkeiden vastausten analyysi tehtiin tutustumalla kyselylomakkeisiin huolellisesti. Questback-sovellus antoi lomakkeen monivalintakysymyksien (1, 2, 3, 4 & 11) osalta valmiit tuloskaaviot. Avointen kysymysten vastauksien sisältö jaoteltiin neljään eri luokkaan kestävästä kehityksen ulottuvuuksien mukaan (kaava 2). Jaottelussa käytettiin apuna tekstin

värikoodausta. Jokaisesta luokasta eroteltiin vielä erikseen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen tietoa antavat vastaukset eli mitä on jo tehty, ja kolmanteen tutkimuskysymykseen vastauksen antavat eli toimintatapojen kehittämistä ideoivat vastaukset.

Kaava 2 Kyselylomakkeiden analysoinnin vaiheet



Opinnäytetyön toinen aineisto kerättiin toteuttamalla toiminnallinen työpaja yhdessä Kotkan nuorisotyön neljästä avoimesta nuorisotilasta. Työpajan toteutuspaikaksi valikoitui Nuorisotila Welho nuorisotyön koordinaattorin suosituksesta, koska siellä on mahdollista toteuttaa toimintaa monipuolisesti. Työpaja suunniteltiin yhteistyössä Welhon työntekijöiden kanssa. He antoivat paljon käytännön toteutusvinkkejä ja jakoivat kokemuksen tuomaa tietoa siitä, millaista toimintaa nuorisotilan illoissa voi ja kannattaa järjestää, sekä mikä nuoria kiinnostaa. Työntekijöiden kanssa sovittiin työpajan toteutustilasta, jolloin nuorisotila oli avoinna alakouluikäisille klo 15–17 ja yläkouluikäisille klo 18–21. Opinnäytetyöntekijän ja kolmen työntekijän lisäksi apuna olisi silloin myös nuorisotilan apuohjaajia, jotka ovat aktiivisia nuorisotilalla käyviä nuoria.

Työpaja päätettiin toteuttaa viitenä eri toimintapisteenä. Toimintapisteet suunniteltiin niin, että nuoret voisivat vapaasti kulkea niissä ja samat pisteet toimisivat sekä alakoulu- että yläkouluikäisten kanssa. Toimintapisteet olivat: 1. Askartelupiste, jossa kierrätysmateriaaleista sai tehdä joko lankatupsuavaimenperän tai muovipussista ja narusta tempupallon 2. Iisalmen nuorisotyön tekemän Pieniä valintoja suuria tekoja -videon (Iisalmen nuorisopalvelut, 2021) katsominen ja Kahoot-tietovisaan vastaaminen ekologisen

kestävyyden aiheista. 3. Seinäpiirros aiheesta: Mikä sinulle on luonnossa tai asuinympäristössäsi tärkeää? 4. Kestävään kehityksen liittyvien toimintaideoiden kerääminen toimintaideat-kyselylapun avulla (liite 3.) ja 5. kasvisvälipalaleipien tekeminen ja syöminen. Nuorten mielipiteitä tapahtumasta kerättiin erillisellä palautepassilla (liite 3.), joka jaettiin nuorille Toimintaideat-kyselylapun (liite 3.) kanssa tapahtumassa.

Työpajasta ja siihen liittyvästä opinnäytetyön tiedonkeruusta kerrottiin etukäteen nuorisotilan some-kanavissa, ja lisäksi nuorisotyöntekijät jakoivat tapahtumasta ennakkotiedotteen tilassa käyvien nuorten koteihin. Tavoitteena oli kerätä tietoa anonyymisti niiltä nuorilta, jotka tapahtumailtana tulevat nuorisotilaan. Opinnäytetyön tekijästä oli myös etukäteen nähtävänä esittely nuorisotilan seinällä. Etukäteismainonnan ja tiedottamisen tarkoituksena oli avoimen tiedonjakamisen ja tutkimuksen eettisyyden varmistaminen, sekä myös tapahtuman ja sen aiheen mainostaminen nuorille.

Työpajan tuloksena analysoitavia aineistoja saatiin palautepassista ja toimintaideat-kyselylapusta sekä nuorten paperille piirtämistä ja kirjoittamista mielipiteistä (rasti 3). Lisäksi tapahtuman aikana kirjattiin ylös tapahtumaan osallistuneiden nuorten määrä ja havaintoja nuorten osallistumisaktiivisuudesta eri toimintoihin. Palautepassien vastaukset jaoteltiin alakoulu- ja yläkouluikäisten osalta omiin taulukoihin. Nuorten tekemästä piirroskuvasta erotettavat aiheet kirjattiin tekstimuotoon analysoimista varten.

Kahden ensimmäisen aineiston analysoinnin jälkeen niistä ja kestävän kehityksen teoriasta koostettiin esitys nuorisotilatyön työntekijöille, joka esiteltiin yhteisen ideariihitapaamisen alussa. Ideariihen tarkoituksena oli käydä läpi kahdesta ensimmäisestä tutkimusaineistosta esiin nousseita havaintoja yhdessä keskustellen, vaihtaa ajatuksia aiheesta ja jatkaa kehittämissuunnitelman koostamista ideariihen avulla. Tapaamisen alussa pyydettiin työntekijöiltä lupa yhteisten keskustelujen nauhoittamista varten. Tämän jälkeen toteutettavan ideariihen aiheena oli opinnäytetyön kolmas tutkimuskysymys eli miten Kotkan nuorisotyötä halutaan kehittää vastaamaan kestävän ja vastuullisen elämäntavan kriteereitä. Kysymykseen mietittiin toteutusideoita pienemmissä ryhmissä, jotka muodostettiin kestävän kehityksen neljän eri ulottuvuuden eli ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen mukaan.

Työntekijöiden tapaamiseen oli käytettävissä aikaa ennakoitua vähemmän, joten ideariihestä saatua aineistoa ei ehditty käymään läpi työntekijöiden kanssa yhdessä keskustellen. Näin ollen ideariihessä työntekijöiden paperille kirjaamat ideat jäivät opinnäytetyön tekijän analysoitaviksi. Kirjoitetun aineiston lisäksi työntekijät kertoivat tapaamisessa muutaman

kommentin, joita hyödynnettiin osana tutkimusaineistoa. Nämä aineistot analysoitiin sisällön analyysiä hyödyntäen ja yhdistettiin työntekijöiden sähköisestä kyselystä saatuihin kehittämissideoihin valmista kehittämissuunnitelmaa varten.

4.5 Työntekijöiden kyselyn tulokset

Linkki sähköiseen lomakekyselyyn toimitettiin sähköpostitse kaikille avoimen nuorisotyön 11 työntekijälle, joista siihen vastasi 7. Vastausprosentti kyselyyn oli siis n. 64 %. Koska vastauksia on vähän, myös monivalintakysymysten osalta tulokset esitellään sanallisessa muodossa. Tuloksista on myös jätetty pois Questback-sovelluksen antamat valmiit tuloskaavat.

Monivalintakysymysten osalta tulokset olivat seuraavat. Kaikki kyselyyn vastanneet työntekijät olivat olleet Kotkan nuorisotyössä töissä yli vuoden. Vastanneista 4/7 oli samaa mieltä väittämän kanssa, että kestävän kehityksen periaatteet ovat heille tuttuja. Kuitenkin suurin osa (5/7) koki tarvitsevansa lisää tietoa kestävän kehityksen aiheesta. Vastanneista työntekijöistä kaikki pitivät kestävän kehityksen aihetta tärkeänä ja suurin osa (5/7) valitsi vastausvaihtoehdon, jonka mukaan he myös pyrkivät tekemään arjessaan kestävämpiä valintoja. Viimeisenä kyselyssä olleeseen monivalintakysymykseen, eli kuinka työntekijät suhtautuvat nuorisotyön kehittämiseen kestävän kehityksen näkökulmasta, kaikki vastaajat vastasivat myönteisesti. Yli puolet valitsi kuitenkin vaihtoehdon, jonka mukaan heillä ei ole tällä hetkellä voimavaroja paneutua asiaan. Kolme vastaajista puolestaan valitsi vaihtoehdon, jonka mukaan he ovat mielellään mukana kehittämistyössä.

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin, onko Kotkan nuorisotilatyössä työyhteisön kesken keskusteltu tai mietitty sitä, miten työssä voitaisiin edistää kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista ja jos on niin mistä aiheista? Ekologisen kestävyuden osalta keskustelua on vastausten perusteella käyty siitä, miten nuorisotalon arki voisi olla ekologisemmin toteutettua. Kuitenkin aiheen tietämyksen ollessa vähäistä on toteutus jäänyt osittain ainoastaan kierrättämisen tasolle. Kierrättäminen ja roskien lajittelu mainittiinkin vastauksissa useampaan otteeseen. Keskustelua on työyhteisössä käyty myös veden ja sähköön käytöstä. Yhden työntekijän vastaus kiteytti hyvin kaikki kestävän kehityksen neljä ulottuvuutta: ”Ei olla keskusteltu nimenomaan Agenda2030 tavoitteiden pohjalta, mutta näistä teemoista ja niiden toteuttamistavoista keskustellaan arjessa jatkuvasti. Esimerkiksi sukupuolten välinen tasa-arvo, yhteistyö eri tahojen kanssa, vastuullinen kulutuskäyttäytyminen, terveys ja hyvinvointi, luontosuhde/luonto/luonnon kohtelu, eriarvoisuuden vähentäminen, talouskasvatus ja turvallinen elämä.”

Taloudellisen kestävyuden osalta aiheesta on keskusteltu nuorisotyössä vastausten perusteella hankinta- ja ostopäätösten osalta. Tuotteita on vertailtu ja on mietitty sitä, että onko jotain asiaa edes pakko ostaa. Sosiaalisen kestävyuden osalta vastauksissa mainittiin, että keskustelua on käyty työntekijöiden kesken esimerkiksi nuorten kohtaamisen tasa-arvoisuudesta toiminta-ajankohtia suunniteltaessa. Toiminnan suunnittelun osalta on lisäksi keskusteltu perinteisten sukupuoliroolien kyseenalaistamisesta. Yhdenvertaisuuden edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen tulivat esille myös nuorisotilatyön käytänteitä koskevassa keskustelussa siitä, miten työn toimintamuotoja voitaisiin kehittää niin, että työllä tavoitettaisiin yksittäisetkin nuoret. Tässä vertailukohteenä on liikkuva nuorisotyö, joka toiminnassaan menee nuorten luo. Tämä vastaus sivusi myös kulttuurista kestävyyttä tuomalla näkökulman nuorisotyön toimintakulttuuriin. Lisäksi leiritoiminnan suunnittelu ja leiriohjelmat mainittiin muutamissa vastauksissa tilanteina, joissa on käyty kestävään kehitykseen liittyvää keskustelua työntekijöiden kesken.

Kysymykseen ovatko työntekijät toteuttaneet jotain konkreettisia asioita, joiden avulla he ovat edistäneet kestävästä kehitystä työpaikalla, vastauksissa korostui keskustelu nuorten kanssa eri kestävästä kehityksen aiheista. Työntekijät ovat joko menneet mukaan nuorten kestävään kehitykseen liittyviin keskusteluihin, tai he ovat itse myös nostaneet niitä tietoisesti keskustelunaiheiksi. Keskustelun lisäksi yksi työntekijöistä sanoi vastauksessaan nostavansa työssään esille kestäviä arjen valintoja myös omien tekojensa, kuten pyörällä töihin liikkumisen ja nuorille suunnatun sosiaalisen median avulla. Ekologista kestävyyttä nuorisotalotyössä on vastausten perusteella edistetty myös esimerkiksi lajittelemalla roskaa, kierrättämällä kaikki mahdollisimman tarkkaan ja hyödyntämällä askartelussa kierrätys- ja luonnonmateriaaleja. Ruokatarvikkeiden osalta esimerkiksi tapahtumista ylijääneet ruuat pyritään pakastamaan. Myös sähkön ja veden käyttöä on nuorisotiloissa pyritty vähentämään, mikä liittyy myös taloudelliseen kestävyteen. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden osalta konkreettisia asioina nuorisotalotyössä mainittiin aukioloaikojen suunnittelu ja terveiden elämäntapojen edistäminen sekä päihdekasvatus. Yhtenä toimintatapana mainittiin myös matalalla kynnyksellä asioihin vaikuttaminen.

Kysymykseen siitä, mitä kestävään kehitykseen, luontoon tai ympäristöön liittyvää toimintaa työntekijät ovat työssään toteuttaneet, vastauksissa korostui ekologisen kestävyuden edistäminen. Kierrätys ja sen opettaminen mainittiin kaikkien työntekijöiden vastauksissa. Kierrätysmateriaaleista oli myös askarreltu nuorten kanssa monia asioita, kuten ”mielikuvitusluonnonpuhdistamisvekkottimia”. Roskaamattomuus ja roskien kerääminen mainittiin myös useimmissa vastauksissa. Niistä ilmeni, että nuoret keräävät mielellään roskaa luonnosta. Nuorisotyön järjestämällä leireillä on lisäksi tutkittu esimerkiksi leirin aikana

tuotettua roskien määrää. Leirit ja leiritoiminta, sekä retkeily mainittiinkin useissa vastauksissa toiminnaksi, jossa kestävyys- ja ympäristökasvatusta on nuorisotyössä toteutettu. Myös kierrätyspajasta ja harrastevälinevuokraamon toiminnasta olivat työntekijät antaneet nuorille tietoa. Lisäksi nuorisotiloissa on nuorten kanssa pelattu nuorten WWF:n ruokapeliä ja tehty vegaanisia välipaloja. Nuorisotilassa käytettävät pesuaineet on myös vaihdettu biopohjaisiin aineisiin. Lisäksi keskustelut kestävän kehityksen erilaisista aiheista kuten kuluttamisesta, varusteiden pitkäikäisyydestä ja arjen pienistä muutoksista, mainittiin muutamassa vastauksessa olevan osa työntekijöiden toteuttamaa perustyötä. Nämä aiheet sisältyvät myös taloudelliseen ja kulttuuriseen kestävyys.

Kysymykseen siitä, onko työntekijöiden mielessä ideoita siitä, millaista kestävään kehitykseen, luontoon tai ympäristöön liittyvää toimintaa he haluaisivat työssään toteuttaa, useampi työntekijä mainitsi leiritoiminnan kehittämisen. Leiritoimintaa toivottiin lisää ja sen suuntaamista enemmän kestävä kehityksen eri aiheisiin. Myös lisäämällä nuorten kanssa käytävää keskustelua tai järjestämällä dokumentti-iltoja nuorisotalolla kestävään kehitykseen liittyvistä eri aiheista, voitaisiin edistää kestävä kehitystä sen kaikkien ulottuvuuksien osalta. Ekologisen kestävyys osalta työntekijöiden vastauksista mainittiin kierrättäminen, ulkona tapahtuva luontoon liittyvä nuorisotalotoiminta sekä kerhoissa metsä- tai luontoretkien toteuttaminen. Lisäksi ehdotettiin ”nuokkarikirpparia” tai vaatteiden tuunaamista, joilla voitaisiin edistää taloudellista ja kulttuurista kestävyttä.

Kysymykseen siitä, onko työntekijöillä mielessään jotain isoja tai pieniä tekoja, joilla työtä tai sen tekemistä voisi muuttaa kestävämpään suuntaan, ei tullut kuin muutama vastaus. Moni työntekijä vastasi, että aikoo jatkaa tai lisätä aiemmin mainitsemiaan kestävä kehityksen toimia. Yksi työntekijöistä mainitsi kouluttautumisen keinoksi edistää kestävyttä työssä ja toinen puolestaan pyrkii vähentämään auton käyttöä, sekä kannustamaan myös työkavereita samaan. Huomiota aiottiin kiinnittää entistä enemmän myös hankintojen ja ostosten tekoon sekä sähkönkulutukseen. Yhdessä vastuksessa toivottiin lisäksi ratkaisuja kierrättämisen helpottamiseen nuorten kanssa kokatessa.

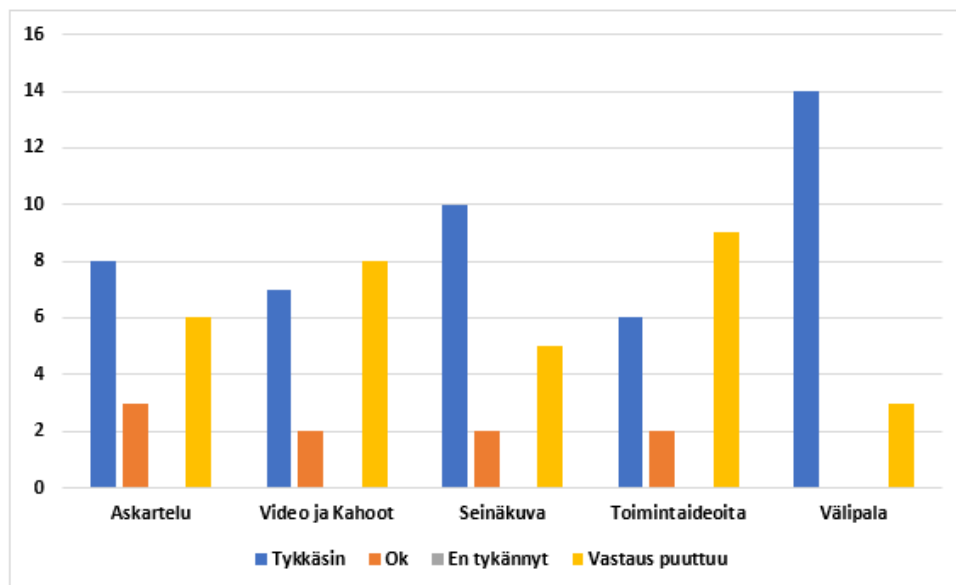
Viimeisenä avoimen vastauksen kysymyksenä oli, ovatko työntekijät viimeisen vuoden aikana puhuneet nuorten kanssa kestävään kehitykseen liittyvistä asioista työaikana, ja jos ovat, niin mistä? Tähän kysymykseen olivat monet työntekijät vastanneet jo aiempien kysymysten kohdalla. Ekologisen kestävyys aiheista vastauksissa tuli esiin fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen, mopot ja autoilu, ilmastonmuutos, veden käyttö ja sen yksityistäminen sekä roskat, kierrätys, lajittelu, ruokahävikki ja muovijätteen järkevä käyttö. Sosiaalisen kestävyys osalta työntekijät olivat keskustelleet nuorten kanssa hyvinvoinnista

ja ravinnosta, eriarvoisuudesta sekä sukupuolten välisestä tasa-arvosta. Taloudellisen kestävyuden osalta oli puhuttu eri tuotteiden, kuten ruuan, vaatteiden ja sähkön hinnasta sekä mopoilun ja autoilun kustannuksista. Puhetta nuorten kanssa oli ollut myös ostokäyttäytymisestä sekä kirpputorien ja sosiaalisen median kirpputorien hyödyntämisestä. Isona ilmiönä oli nuoria puhuttanut myös Ukrainan sota ja sen yhteiskunnalle, ympäristölle ja taloudelle aiheuttamat tuhot.

4.6 Nuorten työpajan tulokset

Welhon nuorisotilassa toteutetussa nuorten työpajassa oli tapahtumailtana yhteensä 30 **alakouluikäistä** kävijää. Tapahtuman jälkeen palautettiin 17 palautepassia (liite 3). Osasta palautettuja passeja kävi selvästi ilmi se, ettei vastaaja ollut tiennyt, mitä siihen olisi pitänyt vastata, vaikka palautepasseihin oli laitettu kuvitukseksi toiminnasta kertovia kuvia ja emojiit kuvaamaan mielipidettä toiminnasta. Yhtenä syynä tähän saattaa olla puutteellinen kielitaito, koska osa tapahtumailtana mukana olleista nuorista ei juurikaan puhunut suomea. Seuraavaan kaavaan 3 on koottu alakouluikäisten palautepassien tulokset.

Kaava 3 Alakouluikäisten palautepassin vastaukset Welhon työpajassa



Kuten vastauksista käy ilmi, suurin osa alakouluikäisistä suhtautui positiivisesti työpajan eri rasteihin ja tämä oli myös tapahtumailtana havaittavissa paikan päällä. Nuoret innostuivat askartelemaan tupsuja, piirtämään seinäkuvaan ja tekemää välipalaleipiä. Muovipussista ja narusta tehtävää temppupalloa ei sen sijaan halunnut tehdä kukaan. Kahoot-tietovisan osalta


hämmennystä aiheutti se, etteivät kysymykset liittyneet ennen tietovisaa esitettyyn videoon. Myös toimintaideoita-rastilla kerätyt mielipiteet tapahtumasta olivat positiivisia. Mielipiteiden valinnassa hyödynnettiin Kirsi Alatalon (n.d) laatimaa lausahdukset-kuvaa, josta löytyi sekä positiivisia että negatiivisia mielipiteitä.

Seinäkuva-rastilla useampi alakouluikäisistä piirsi seinälle kiinnitettyyn isoon paperiin metsää, luontoa, sekä eläimiä ja he myös kertoivat tekemästään kuvasta. Piirroksista löytyi nuorten lähiympäristön lempipaikkoja ja lemmikkieläimiä sekä esimerkiksi tekstejä, joiden mukaan meri ja metsä ovat tärkeitä. Kysymykseen siitä, ”mitä luontoon tai ympäristöön liittyvää toimintaa nuoret haluaisivat, että Welhossa järjestetään?”, monet valitsivat vastauksen kysymyksen yhteydessä olleista valmiista vaihtoehdoista, jotka löytyvät alla olevasta kuvasta 8.

Kuva 8 Welhon työpajan toimintaideoita-rasti

4. TOIMINTAIDEOITA?

Millaista luontoon, ympäristöön tai kestävämpään elämään liittyvään toimintaa haluaisit että Welhossa järjestetään?



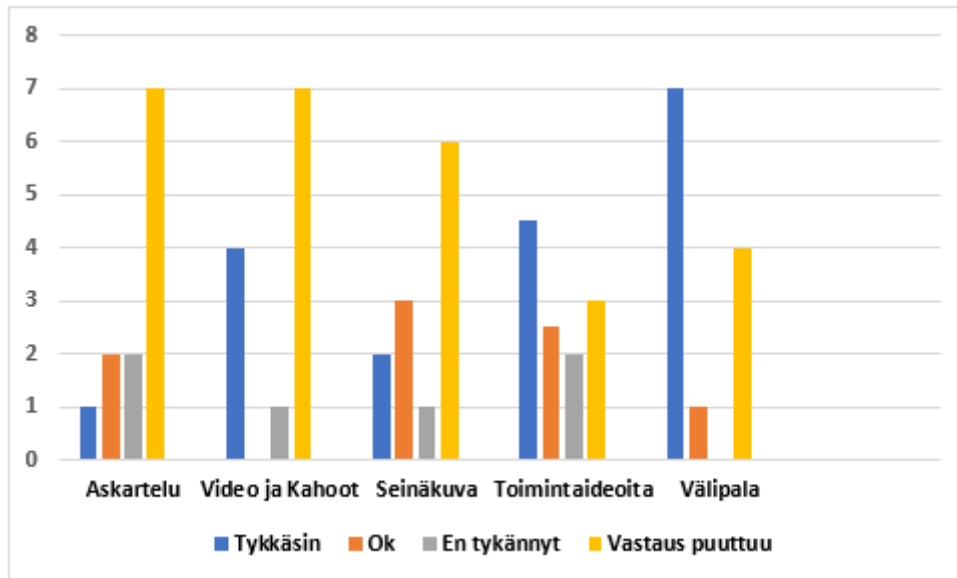
Kiinnostaisiko vaikka pulkkaretki, roskaralli, parkour, polkupyörän huolto, askartelu kierrätysmateriaaleita tai muu käsillä tekeminen, kuten vaikka vaatteiden tuunaus? Kerro ideasi palautepassiin!

Moni alakouluikäisistä vastaajista toivoi, että Welhossa järjestettäisiin parkouria, pulkkaretkä ja askartelua. Lisäksi toiveina mainittiin ”vaatteiden vaihto tapahtuma”, välipalaleivät ja piirtäminen.

Yläkouluikäisiä kävijöitä oli tapahtumailtana puolestaan yhteensä 45 ja palautepasseja heistä palautti 12. Yläkouluikäisiä toiminta kiinnosti sekä vastausten, että opinnäytetyöntekijän omien havaintojen perusteella alakouluikäisiä kävijöitä vähemmän. Alla

olevaan kaavaan 4 on koottu yläkouluikäisten palautepasseista saadut vastaukset, vaikkakin vastausprosentti jäi niin alhaiseksi, ettei tuloksia voi juurikaan analysoida. Palautetuista passeista moniin oli vastattu vain muutaman rastin osalta.

Kaava 4 Yläkouluikäisten palautepassin vastaukset Welhon työpajassa



Kahoot-tietovisaan osallistuivat kuitenkin melkein kaikki työpajassa paikalla olijat ja myös välipalarastilla oli paljon osallistujia, vaikka kaikki heistä eivät palautepassia täyttäneetkään. Vähiten osallistujia oli askartelupisteellä, jossa yksi yläkouluikäinen teki lankatupsuja. Lisäksi muutama piirsi seinäkuvaan. Toimintaideoita -kysymykseen vastasivat kaikki, jotka palautepassin palauttivat. Muutama toiveista oli Airsoft-kisan/-sodan järjestäminen, mikä ei sovellu nuorisotalolla järjestäväksi toiminnaksi. Loput toiveista olivat kuitenkin toteutettavissa olevia. Useampi nuori toivoi, että Welhossa järjestettäisiin roskaralli ja juteltaisiin enemmän. Yksittäisiä toiveita olivat lisäksi vaatteiden tuunaus, joka kuukausi toteutettava luontoretki, polkupyörän pesu ja ruuan tekeminen. Sekä yläkoulu- että alakouluikäisten osalta työpajassa esitetyt nuorten toiveet lähetettiin tiedoksi Welhon työntekijöille vastausten analysoinnin jälkeen.

Opinnäytetyöntekijän omien havaintojen ja työpajoista kerätyn aineiston perusteella kävi ilmi, että yläkouluikäisten nuorten toiminnan olisi pitänyt olla työpajassa hieman erilaista kuin nuorempien. Toisaalta havaittavissa oli myös se, että vanhemmat kävijät tulivat nuorisotilaan viettämään aikaa kavereiden kanssa jutellen ja musiikkia kuunnellen, jolloin järjestetty toiminta ei ollut heille yhtä tarpeellista kuin alakouluikäisille, jotka selvästi kaipaivat jotain

ohjattuakin tekemistä. Ruuan osalta tapahtumasta jäi valitettavasti hävikkiä, ja koska kasviksia tai vihanneksia ei ollut mahdollista säästää, ne oli heitettävä pois.

4.7 Työntekijöiden ideariihen tulokset

Sähköisen kyselyn ja nuorten työpajan analysoinnin pohjalta koostettiin PowerPoint-esitys työntekijöiden yhteiseen tapaamiseen. Esitykseen oli sisällytetty myös tietoa kestävästä kehityksestä, koska kyselyssä suurin osa työntekijöistä vastasi tarvitsevänsä lisää tietoa aiheesta. Siinä oli myös muutama dia uudistetusta nuorisotyön arviointi kriteeristöstä, johon työntekijät eivät olleet vielä tutustuneet.

Ideariihen osalta tapaamisesta saatiin kirjoitettua muistiin kestävänsä kehityksen toimintaan liittyviä ideoita, vaikka yhteinen avoin keskustelu jäikin aikapulan vuoksi vähiin. Ideariihen aloituskysymyksenä oli: ”Miten Kotkan nuorisotyötä halutaan kehittää vastaamaan kestävänsä ja vastuullisen elämäntavan kriteereitä?”. Työntekijät vastasivat kysymykseen pienryhmissä ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyysden osalta. Seuraavassa on koonti ideariihen vastauksista.

Ekologinen kestävyys: Järjestetään luontoretkiä, joissa seurataan luontoa. Rakennetaan linnunpönttöjä, lintulautoja, talipalloja tai hyönteishotelleja, jotka viedään lähiluontoon ja seurataan niiden elämää esimerkiksi, että muuttaako joku pönttöön. Järjestetään kimpakuljetuksia työntekijöiden kesken. Työpajan/tietoiskun järjestäminen siitä, miten esimerkiksi Tiktok-videoiden katsominen kuluttaa luontoa. Nostetaan käsistöiden teko kunniaan, tehdään itse ja tuunataan.

Taloudellinen kestävyys: Järjestetään nuorten kanssa harrastevälinekirpputori. Pyöräilykauden aloitustapahtuma tai pyöräpajan järjestäminen, jossa harjoitellaan nuorten kanssa yhdessä pyörän huoltoa. Ruuan valmistusta nuorten kanssa; käydään kaupassa ja keskustellaan siitä mikä on paras vaihtoehto kestävänsä kehityksen kannalta. Korjataan vanhoja asioita ja tuunataan. Pyydetään talous- ja velkaneuvoja nuorisotilaan vierailulle.

Kulttuurinen kestävyys: Nuorten tukeminen keskusteluissa siitä, millaista on elää kahden kulttuurin ristipaineissa. Yhteistyön tekeminen muiden monikulttuuristen toimijoiden kanssa, esimerkiksi erilaiset tapahtumat ja/tai kulttuuripäivät. Keskustelut nuorisotalon arjessa kulutuskulttuurista esim. omaisuuden kunnioittamisesta. Ryhmäytysten tai tutustumisen kautta eri kulttuureista oppiminen ja niiden tunnetuksi tekeminen. Rasisminvastaisen viikon

huomioiminen teemallisesti nuorisotalotyössä ja/tai sosiaalisessa mediassa. Kulttuurinen kestävyys on nuorisotalotyön arjessa vahvasti koko ajan!

Sosiaalinen kestävyys: Järjestetään teemailtoja aiheesta. Kuunnellaan nuoria ja tuodaan heitä yhteen. Annetaan nuorille mahdollisuus vaikuttaa. Ohjaamoyhteistyön toteuttaminen – kesätyö haku/info -tapahtumat nuorisotaloilloissa. Kesätöiden avulla mahdollistetaan nuorille myös kokemus haastattelusta ja ensimmäisestä kesätyöpaikasta. Tuodaan nuoria yhteen erilaisilla pienryhmillä kuten apuohjaajatoiminta, kerhot ja pienryhmät. Osoitetaan kiinnostusta ja tuetaan nuoria koulunkäynnissä ja opiskelussa. Järjestetään opiskelemaan lähtevien/itsenäistyvien nuorten valmennusta, esimerkiksi ruuan valmistus-, budjetointi- ja siivous- teemailtoja. Nuorisotyön pohjana on nimenomaan sosiaalinen kestävyys, jota pyritään työssä vahvistamaan ja tukemaan. Nuorisotalotyössä tarjotaan paikka, jossa eri yhteiskuntaluokkien nuoret kohtaa.

4.8 Valmis kestävän kehityksen suunnitelma

Kestävän kehityksen suunnitelma Kotkan nuorisotalotyöhön laadittiin hyödyntäen sekä aiheeseen liittyvää teoretietoa, että opinnäytetyön tutkimusaineistojen avulla saatuja tuloksia. Alla olevassa kuvassa 9 on esitelty Kotkan nuorisotyön kestävän kehityksen suunnitelman sisällysluettelo.

Kuva 9 Kestävä kehityksen suunnitelma Kotkan nuorisotyölle (2023–2028) sisällysluettelo

Sisällys

- ✓ Kotkan ilmasto-ohjelma 2021-2030
- ✓ Kestävän kehityksen tavoitteet
- ✓ Kestävän kehityksen ulottuvuudet & Nuorisotyön Kriteeristö
- ✓ Kestävä kehitys Kotkan nuorisotalotyössä (kyselyn tuloksia)
- ✓ Welhossa järjestetystä nuorten työpajasta
- ✓ Miten Kestävän kehityksen työtä voitaisiin edelleen kehittää?
→ Kyselyn ja ideariihen tuloksia
- ✓ Pohdittavaa työntekijöille
- ✓ Materiaalipankki kestävän kehityksen työhön

Suunnitelma on tehty PowerPoint muodossa luettavuuden parantamiseksi. Sen sisältö on pyritty pitämään mahdollisimman tiiviinä, jotta työntekijöiden olisi helppo tutustua suunnitelmaan ja sitä voisi käyttää jatkossa apuna suunniteltaessa kestävä kehityksen toimintaa nuorille. Visualisuutta lisäämään suunnitelmaan on laitettu myös tästä opinnäytetyöstä löytyviä kuvia ja taulukoita. Suunnitelman loppuun on laadittu muutamia kysymyksiä työntekijöille omissa tiimeissä tai kaikkien nuorisotilatyöntekijöiden yhteisesti pohdittavaksi, jotta kehittämistyö työyhteisössä jatkuisi. Näitä kysymyksiä ovat:

Onko kestäväan kehitykseen kiinnitetty nuorisotilatyössä enemmän huomiota tai aiheesta keskusteltu työntekijöille toteutetun kyselyn ja ideariihen jälkeen?

Onko nuorisotaloilla toteutettu jotain uutta kestäväan kehityksen toimintaa?

Olisiko syytä järjestää jotain lisäkoulutusta aiheesta?

Kehitysideoita ja/tai kommentteja tästä suunnitelmasta?

Tulevaisuuden ihannela; millainen on entistä kestävämpi Kotkan nuorisotyö 2028?

Kestäväan kehityksen suunnitelman lopusta löytyy lisäksi materiaalipankki kestäväan kehityksen työn tueksi, jota työntekijät voivat itse halutessaan täydentää ja näin jakaa keskenään tietoa. Kokonaisuudessaan suunnitelma on laadittu ainoastaan Kotkan nuorisotyön käyttöön, eikä valmista suunnitelmaa ole näin ollen liitetty osaksi tätä opinnäytetyön raporttia. Kestäväan kehityksen suunnitelmaa voidaan nuorisotyössä päivittää esimerkiksi samalla kun työyhteisössä tehdään vuosittainen arviointi Nuorisotyön kriteeristön avulla. Suunnitelman päivittäminen on jatkossa nuorisotyön koordinaattorin vastuulla.

5 Pohdinta

Tässä osiossa opinnäytetyön prosessista saatuja tuloksia verrataan suhteessa työn alussa esiteltyyn teoreettiseen viitekehukseen kestävästä kehityksen periaatteista ja niiden näyttäytymisenä nuorisotyön kontekstissa. Pohdinta suuntautuu erityisesti kestäväa kehitystä edistäviin työn käytänteisiin ja niiden taustavaikuttimiin. Tavoitteena on luoda kuvaa siitä, miten kestävä kehitys näyttäytyy Kotka nuorisotyössä nyt ja tulevaisuudessa.

Lisäksi pohdinta sisältää työn tekijän itsearviointia opinnäytetyön luotettavuudesta, pätevyydestä sekä prosessin eettisyydestä. Mukana on myös opinnäytetyön tilaajan arvio siitä, miten työlle asetetut tavoitteet on saavutettu ja mitä vaikutuksia tehdyllä työllä on ollut Kotkan nuorisotyöhön. Lopuksi esitellään vielä jatkotutkimusaiheita, joiden avulla nuorisotyön kehittämistä voitaisiin edelleen jatkaa kestäväen kehityksen näkökulmasta.

5.1 Kestävä kehitys osana Kotkan nuorisotyötä

Tulosten perusteella voidaan todeta, että kestävä kehitys ja sen eteen tehtävät toimet oli huomioitu Kotkan nuorisotyössä hyvin jo ennen tämän opinnäytetyöprosessin alkua. Työntekijöiden vastauksissa kuitenkin korostui osaltaan ekologinen kestävyys ja sen eteen tehtävät toimet, kuten esimerkiksi kierrättäminen, saivat eniten mainintoja. Kaikki kestäväen kehityksen ulottuvuudet oli kuitenkin huomioitu ja erityisesti tulevaisuuteen suuntautuvissa toimissa esitettiin monipuolisesti ideoita ekologisen kestävyuden lisäksi myös sosiaaliseen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyuden edistämiseksi. Ilahduttavaa oli myös se, että työntekijöiden ja nuorten välisissä keskusteluissa oli todella laajasti käsitelty tai sivuttu eri kestäväen kehityksen teemoja. Erityisesti nuorilta nouseviin kestäväen kehitykseen liittyviin keskustelunaiheisiin tarttuminen mainittiin myös yhtenä käytännön toimena, jolla kestävyystyötä voidaan edelleen edistää nuorten parissa.

Nuorisotyön tavoitteiden kannalta on olennaista ymmärtää kestäväen kehityksen sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus, jotka ovat osa nuorisotyön tavoitteiden ydintä. Työntekijöiden ideariihessä kiteytettiin osuvasti se, että nuorisotyön perustana on juuri sosiaalinen kestävyys, jota työn eri toimintamuodoilla pyritään edistämään. Myös kulttuurisen kestävyuden eteen tehtävä työ on osa nuorisotalotyön arkea. Nuorisotalo on paikka, jossa eri taustoista tulevien nuorten on mahdollista paitsi kohdata myös oppia ymmärtämään toisiaan.

On tärkeää sisäistää kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet osana jokapäiväistä työtä toimintatapana, jolla pyritään edistämään kaikilta osin kestävämpää elämäntapaa. Lisälmen nuorisotyön laatimassa ”Kestävä kehitys lisälmen nuorisopalveluiden arjessa” -posterissa tämä ajatus on kirjattu niin, että ”kestävä kehitys, ilmasto ja ympäristö läpileikkaavat kaikkea toteuttavaa toimintaa” (Point, n.d.-b). Tämän ajatuksen toteutuminen vaatii kuitenkin erityisesti aluksi asiaan perehtymistä, etenkin jos kestäväen kehityksen teemat ovat työntekijöille vieraita ja aihe koetaan vaikeasti ymmärrettäväksi. Huomionarvoista on se, että työntekijöiltä kerätyissä aineistoissa heidän oma hyvinvointinsa ja terveytensä eivät tulleet millään lailla esille, kun taas lisälmen nuorisotyössä ne oli nostettu yhdeksi aiheeksi.

Työntekijöiden on tärkeää huolehtia, myös omasta jaksamisestaan, jotta he jaksavat työssään tukea nuoria.

Tuloksista kävi myös ilmi, että kaikilla työntekijöillä ei ole resursseja paneutua kestäväen kehityksen aiheeseen, mikä vaikeuttaa uusien toimintatapojen toteuttamista. Sen sijaan, että tarkastellaan kestävästä kehitystä kokonaisuutena, voisi olla helpompaa käsitellä aihetta pilkkomalla se pienempiin osiin ja aloittaa kehittäminen esimerkiksi nuorisotyötä selkeästi lähimpänä olevasta sosiaalisen kestävyuden edistämisestä. Aiheesta tarvitaan myös lisää alakohtaista, konkretiaan sidottua tietoa. Kanuunan julkaisema nuorisotyön arviointikriteeristö vaatii rinnalleen tietoa siitä, millä ja kulttuurisesti kestäväen elämäntavan kriteerit voidaan nuorisotyössä saavuttaa.

Kestäväen kehityksen työhön voitaisiin saada lisää resursseja ja tietotaitoa lisäämällä entisestään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Myös Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman yhtenä tavoitteena on juuri yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä. Kotka on tunnettu puistoistaan ja tätä voitaisiin hyödyntää luontoon ja ympäristöön liittyvää toimintaa kehitettäessä. Halukkaille voitaisiin tarjota esimerkiksi puistotoimen kanssa tehtävän yhteistyön kautta mahdollisuutta vaikuttaa oman asuinympäristönsä viihtyisyyteen, osallistumalla vaikkapa puistokummitoimintaan. (Kotka, n.d.-c). Myös eri järjestöjen ja kunnan muiden toimijoiden, kuten esimerkiksi kirjaston, kanssa voisi miettiä uusia tapoja hyödyntää yhteistyötä kuten Mikkelin nuorisotyön hankkeessa toteutettu #Vaatevallankumous tapahtumakokonaisuus. Yhteistyön kautta on mahdollista myös laajentaa ammatillista osaamista esimerkiksi seikkailukasvatuksesta, jota toteutetaan naapurikunta Kouvolassa toimivassa Anjalan nuorisokeskuksesta (Ankkapurha, n.d.).

Nuorisotilatyössä on tärkeää muistaa myös valtakunnalliset nuorisopolitiikan ja -työn tavoitteet nuorten hyvinvoinnin vahvistamisesta. Näitä tavoitteita voidaan edistää monilla yhteisöllisyyttä edistävillä toimintamuodoilla, jotka nousivat esiin tutkimuksen tuloksissa. Erityisesti luonnossa tapahtuva toiminta tuo nuorille luonnossa saatuja kokemuksia ja ymmärrystä luonnon tärkeydestä, joka puolestaan luo pohjaa kestävyysajattelun kehittymiselle. Toisaalta luonnossa oleilu itsessään vaikuttaa monella tavoin positiivisesti nuorten hyvinvointiin (Puhakka, n.d.). Näin ollen voidaan olettaa, että luonnossa toteutettavalla toiminnalla olisi sekä nuorten hyvinvointia, että kestävästä kehitystä edistäviä vaikutuksia.

Kuten Welhossa järjestetystä nuorten työpajasta kävi ilmi, onnistunut kestäväen kehityksen edistämiseen tähtäävä toiminta vaatii ennen kaikkea nuorten mukaan saamista. Vaikka

Welhossa toteutettu työpaja ei ollut sen tuottaman aineiston perusteella merkittävä, se kuitenkin antoi opinnäytetyön tekijälle arvokasta tietoa nuorisotilatyön arjesta. Työpajan tiimoilta tehty yhteistyö Welhon työntekijöiden kanssa loi ymmärrystä nuorisotyön käytänteistä. Järjestetty työpaja osoitti myös konkreettisella tasolla sen, että toimintaa on tärkeää suunnitella nuorten mielipiteet huomioiden. Lisäksi on olennaista pystyä selittämään vaikeatkin asiat niin ymmärrettävästi, että ne tulevat mahdollisimman lähelle nuorten arkipäivää. Esimerkiksi yläkouluikäisten kohdalla vastamainosten hyödyntäminen olisi voinut herättää ajatuksia ja keskustelua kuluttamisen vaikutuksista. Työntekijöiden tulevaisuuden haasteena on selvittää, kuinka erityisesti yläkouluikäiset saadaan mukaan kestävän kehityksen toimintaan. Työntekijöiden ja myös nuorten vastauksista nousi useampi kokeilunarvoinen toimintaidea, kuten esimerkiksi nuokkarikirppis.

Työntekijöiden kanssa tehdyssä yhteistyössä korostui yhteisen keskustelun merkitys ja sille tarvittavan ajan varaaminen. Kestävän kehityksen työmuotojen ja toimintatapojen kehittäminen jäi tämän työn puitteissa vielä melko alkutekijöihin. Yhteinen, avoimeen dialogiin perustuva kehittäminen vaatii tämän opinnäytetyön tulosten perusteella ymmärrystä kehitettävästä kohteesta, turvallisen keskusteluilmapiiirin ja tarpeeksi aikaa, jotta kaikki halukkaat saavat tuoda esiin omia mielipiteitään. Tämä vaatii kehittämistyön tekijältä tietoa ja kokemusta. Ilahduttavaa oli kuitenkin se, että nuorisotyöltä saadun palautteen perusteella ideariihessä tuotettuja ideoita oli kokeiltu myös käytännössä ja kestävän kehityksen toimintamuotoja viety työssä eteenpäin. Tämä palaute esitellään kokonaisuudessaan seuraavassa luvussa.

Yhtenä opinnäytetyön tavoitteena oli vastata Kotkan kaupungin Ilmasto-ohjelman toiminnallisiin tavoitteisiin nuorisotyön osalta. Tulosten osalta voidaan todeta, että nuorisotyössä on vastattu näihin tavoitteisiin odotettua laajemmin. Kestävyyskasvatukseen sisältyvien ilmastokasvatuksellisten tavoitteiden lisäksi nuorisotyössä on huomioitu ilmasto ja ympäristönäkökulma tehtävien hankintojen sekä tarjottavan ruuan osalta. Osa työntekijöistä on pyrkinyt omilla valinnoillaan vaikuttamaan myös liikenteessä aiheutuviin päästöihin. Nämä tulokset osoittavat sen, miten paljon työssä jo toteutettuja asioita jää huomioimatta, ellei niiden ääreen ole aikaa pysähtyä ja kirjata tehtyä työtä näkyväksi erityisesti työtä hallinnoivalle taholle.

5.2 Palautetta työn tilaajalta

Kotkan nuorisotyöltä saadun palautteen perusteella kestävän kehityksen työtä on edistetty opinnäytetyöprosessin alkamisen jälkeen monin eri tavoin. Kestävän kehityksen

suunnitelman valmistuttua nuorisopalvelupäällikkö Tuula Tissari keräsi kootusti vastauksia suunnitelman lopussa esitettyyn kysymykseen siitä, onko kestäväää kehitystä jotenkin edistetty opinnäytetyön tutkimusaineistojen keruun jälkeen. Kysymyksessä toivottiin tietoa tehdyn yhteistyön vaikuttavuudesta eli siitä onko opinnäytetyöllä ollut konkreettisia vaikutuksia kestävään kehityksen työhön nuorisotyössä. Työntekijöille toteutetusta kyselystä oli tässä vaiheessa kulunut jo melkein vuosi ja ideariihestäkin yli puoli vuotta. Vastauksissa nousi esiin ilahduttavan paljon konkreettisia toimia, joilla Kotkan nuorisotyössä oli edistetty kaikkia kestävään kehityksen osa-alueita.

Sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä on edistetty aloittamalla SATEENKAAREVAT-toiminta, jolla pyritään tekemään sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä näkyväksi. Lisäksi keskustelut rasismista, eriarvoisuudesta, sodista ja tasa-arvosta (esimerkiksi Ukrainassa ja Israelissa) ovat lisääntyneet, tuoden samalla yhteen nuoria eri kulttuureista. Nuorisotilatyössä on pyritty myös tukemaan yhä useampia yksinäisiä nuoria, jotka eivät halua käydä tiloissa, joissa on paljon ihmisiä. Nuorten osallistamisen tukemista yhteiskunnallisiin asioihin ja vaikuttamiseen on edelleen jatkettu. Keinoja tähän on Osbu eli Kotkan kaupungin osallistuva budjetointi, Nuva eli nuorisovaltuustoäänestys, Wauton eli Walkers-toiminnan auton nimiäänestys sekä erilaiset nuorisotiloissa järjestettävät kyselyt. Lisäksi on jatkettu yhteistyötä Ohjaamon kanssa sekä ohjattu nuoria eri palvelujen piiriin ja esimerkiksi kannustettu kesätöihin. Myös Wapareita eli luotettavia ja turvallisia aikuisia on koulutettu nuorten tueksi. Lisäksi nuorille suunnattua päihdevalistusta on lisätty entisestään.

Nuorisotyössä on edistetty monin eri tavoin myös ekologista kestävyyttä. Kesäleireillä ja -kerhoissa on lisätty ulkona toteutettavaa toimintaa, kuten luontoretkeä. Tämä ilahduttaa erityisesti siitä syystä, että opinnäytetyötä varten työntekijöiltä kerätyissä tutkimusaineistoissa kesäleirit ja kerhot mainittiin useaan otteeseen hyvänä toimintamuotona ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen edistämiseksi. Kesäkerhoja varten on kehitetty myös lisää lapsia liikuttavia ulkoleikkejä ja askarteluja luonnonmateriaaleista. Kesäkerhoissa on lisäksi onnistuttu minimoimaan ruokahävikki nollaan. Tällä asialla on paitsi ekologiaa myös taloudellisia vaikutuksia. Kesäleirien ruokahävikkiongelmaan on myös aktiivisesti mietitty ratkaisuja. Lisäksi viime kesän Etelä-Kymenlaaksolaisten kuntien yhteisen Seutukunnallisen leirin ohjelmistoon oli tehty luontoon ja ympäristöön liittyviä asioita.

Jo aiemminkin toteutettuja, ekologista ja kestäväää kehitystä edistäviä toimintatapoja on saatujen vastausten mukaan jatkettu edelleen ja kehitetty paremmiksi. Työntekijöiden kyselyvastauksissakin useasti toistunut kierrätys toimii saadun palautteen perusteella loistavasti. Nuorten kanssa myös siivotaan roskia esimerkiksi Kotkan keskustassa Pasaatin

alueella ja Karhuvuoressa. Nuorten kanssa on lisäksi keskusteltu ja kyselty heiltä ympäristöstä sekä sen viihtyisyydestä. Myös sähkönkäyttöä on eri nuorisotiloissa edelleen vähennetty ja kemikaaleja käytetään vain tarpeen mukaan. Varusteiden ja varaosien kierrätystä on lisätty nuorten omassa ryhmässä. Lisäksi mediassa on jaettu nuorille tietoa mopokulttuurista. Vastausten mukaan kestäviä valintoja on myös mietitty yhdessä. Toivottavasti hankintoja on mietitty nuorisotyön työyhteisön lisäksi myös yhdessä nuorten kanssa.

Kotkan nuorisotyö on myös yhtenä toimijana mukana MLL:n Kaakkois-Suomen piirin luontoavusteisen nuorisotoiminnan Eläimet ja luonto nuoren mielen hyvinvoinnin vahvistajana -hankkeessa. Vuosien 2024–2026 aikana toteutettavan hankkeen tavoitteena on toteuttaa toimintaa luonnossa ja eläinavusteisesti tavalla, joka tukee nuorten mielen hyvinvointia ja mielenterveyttä. Ikäryhmänä hankkeessa ovat 11–16-vuotiaat nuoret. (Mannerheimin lastensuojeluliiton Kaakkois-Suomen piiri, n.d.)

Tilaaajatahoa edustanut nuorisopalvelupäällikkö piti tehtyä opinnäytetyöprosessia heidän näkökulmastaan ”jouhevasti” toteutettuna ja siinä oli huomioitu hyvin nuorisotyön arki. Hän toi kuitenkin esiin myös haasteen siitä, miten työntekijät pystyvät ottamaan kestävän kehityksen eri teemat osaksi työtään ilman, että niiden omaksuminen vie liikaa työntekijöiden resursseja.

5.3 Opinnäytetyön pätevyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön validiteettia eli pätevyyttä voidaan yleisesti tarkastella sen perusteella, miten hyvin teoreettinen tieto ja tutkimuksen tulokset vastaavat tosiaan. Validissa työssä myös mahdolliset teoreettisista käsitteistä syntyneet ristiriidat tai tulkinnan erot työn tekijän ja kohderyhmän välillä tuodaan esille ja pohditaan niiden vaikutuksista työn tuloksiin. Vastaavasti myös tutkijan roolissa olevalla opinnäytetyön tekijällä voi olla haasteita ymmärtää työn kohteen käyttämää ammattisanastoa. (Vilka, 2021a, Yleistettävyyden ja pätevyys -luku, kahdeksas kappale)

Tässä opinnäytetyössä haasteita tuotti kestävän kehityksen käsitteiden avaaminen nuorisotyön työntekijöille sekä etenkin nuorille. Toisaalta, koska opinnäytetyön tekijälle nuorisotyö oli entuudestaan vieras ammattiala, vaati alaan ja sen työmuotoihin perehtyminen paljon ennakkotyötä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmissä huomioitiin myös työntekijöiden kanssa tehty yhteistyö, joka loi syvempää ymmärrystä alasta. Opinnäytetyön pätevyys on pyritty varmistamaan avoimella vuoropuhelulla tilaajatahon kanssa.

Työntekijöiden kysely ja siihen liitetty saatekirje testattiin etukäteen useammalla alan ammattilaisella. Näin varmistettiin, että kysymykset olivat kohderyhmälle ymmärrettävissä muodossa, ja saatekirjeessä oli kerrottu riittävästi opinnäytetyön taustoista.

Ideariihitapaamisen aluksi aiheen teoreettista taustaa avattiin vielä enemmän, jotta työntekijöiden olisi helpompi ymmärtää opinnäytetyön tavoitteita. Haastavinta opinnäytetyöprosessissa oli miettiä sitä, kuinka kestävän kehityksen aihe saadaan nuorille ymmärrettävään muotoon. Työpajan toteutuksen haasteita on pyritty selvittämään mahdollisimman avoimesti ja pohdittu niiden vaikutuksia tämän opinnäytetyön tuloksiin.

Opinnäytetyön luotettavuus eli rehabiliteetti on tässä opinnäytetyössä pyritty varmistamaan opinnäytetyön prosessin huolellisella suunnittelulla ja sen rehellisellä kuvauksella (Vilkkä, 2021b, Kokonaisluotettavuus -luku, kolmas kappale). Tutkimusprosessin kirjaamisen apuna on käytetty tutkimuspäiväkirjaa, jonne on kirjoitettu muun muassa perustelut tehdyille valinnoille sekä havaintoja tutkimusprosessista. Tutkimuspäiväkirja on toiminut reflektoinnin välineenä koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin kerättiin tietoa hyödyntämällä useampaa eri aineistonkeruutapaa ja tutkimusjoukkoa, minkä tavoitteena oli lisätä tulosten oikeellisuutta. Aineiston kattavuuden osalta työntekijöiden sähköiseen kyselyyn vastasi noin 64 % työntekijöistä, mikä näin pienessä tutkimusjoukossa ei ole täysin kattava otos. Vastauksissa toistuvivat kuitenkin samat teemat, jonka perusteella voidaan todeta, että aineiston kattavuus oli riittävää. (Vilkkä, 2021b, Yleistettävyyys/pätevyys -luku, ensimmäinen ja toinen kappale) Lisäksi ideariihien osallistuvivat lähes kaikki nuorisotilatyön työntekijät, joka lisäsi otannan kattavuutta. Nuorilta kerätty aineisto ei ollut tämän opinnäytetyön osalta kattava, kuten jo aiemmin on todettu. Näin ollen nuorten näkemysten osalta jatkotutkimus olisi ehdottoman tarpeellinen, jotta nuorilta saataisiin kerättyä kattavasti tietoa heidän suhtautumisestaan kestävän kehityksen aiheeseen.

Opinnäytetyötä varten on tutustuttu laajasti aihetta käsittelevään tietoperustaan sekä ajankohtaisiin tutkimuksiin. Vaikka tapaustutkimuksen tarkoituksena ei olekaan tuottaa yleispätevää tietoa, opinnäytetyön luotettavuutta on pyritty parantamaan vertailemalla saatuja aineistoja vastaaviin muualta kerättyihin tietoihin. Toisaalta myös tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa vastaavissa kehittämistöissä.

5.4 Eettisyys opinnäytetyön prosessissa

Opinnäytetyön on toteutettu ammattikorkeakoulujen eettisten suositusten mukaan, tutustumalla huolellisesti ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen laatimiin eettisiin ohjeisiin ennen opinnäytetyönprosessin alkua. Opinnäytetyö on toteutettu sekä oppilaitokselta että tilaajalta eli Kotkan kaupungilta saatujen ohjeiden mukaisesti. Työlle on laadittu tutkimussuunnitelma ja Kotkan kaupungilta on haettu tutkimuslupa työn tekemiseen. Opinnäytetyön aineistot eivät sisällä henkilötietoja, joten niiden osalta erityistoimenpiteitä ei ole työstä vaadittu. Kaikki tutkimusaineistot on kerätty ilman tunnistetietoja.

(Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2019, s. 3 & 14)

Kaikkien mukana olleiden henkilöiden osalta on pyritty varmistamaan se, että he tietävät mihin ja miksi heiltä kerättyjä tietoja käytetään ja miten niitä käsitellään. Lisäksi työpajaan osallistuneiden nuorten huoltajille kerrottiin toteutettavasta tiedonkeruusta Kotkan nuorisotyön käytänteiden mukaisesti. Opinnäytetyön puolueettomuuden varmistasi se, että opinnäytetyön tekijä tuli työyhteisön ulkopuolelta. Kuitenkin monet opinnäytetyön tekijän valinnat, kuten työntekijöiden kyselyn osalta monivalintakysymysten vastausvaihtoehdot ja nuorten työpajassa valmiiksi annetut mielipide- ja toimintavaihtoehdot, varmasti vaikuttivat osaltaan saatuihin tuloksiin. Nämä seikat on kuitenkin työn eettisyyden osalta pyritty tunnistamaan ja tehdyt valinnat avaamaan opinnäytetyön raportissa. (Vilka, 2021b, Eettisyyden arviointi -luku, ensimmäinen ja neljäs kappale)

5.5 Jatkotutkimusaiheita

Kestävä kehitys on aihe, josta on puhuttu 80-luvulta lähtien. Työtä sen eteen on siis tehty jo yli 40 vuotta. Vaikka Agenda 2030 -sopimusta pidettiin suurena läpimurtona, on töitä vielä edelleen paljon tehtävänä. Ihmiskunnan kehityssuunnan kääntäminen vaatii lähitulevaisuudessa isoja muutoksia kaikilla elämisen osa-alueilla.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tutkia miten pidemmällä aikavälillä nuorisotyössä on toteutettu kestävän kehityksen työtä. Sitä millaisena kestävyyskasvatus ja kestävä kehitys edistävät työn käytänteet näyttäytyvät Kotkan nuorisotyössä viiden vuoden päästä. Toisaalta kestävän kehityksen aiheita olisi tärkeää tutkia myös eri näkökulmista. Tätä opinnäytetyötä täydentäisi erityisesti nuorten näkökulmaa ja osallisuutta esiin nostava tutkimus, johon voisi hyödyntää esimerkiksi taidelähtöisiä menetelmiä hyödyntävää työpajatoimintaa. Siinä nuoret

voisivat taiteen avulla kertoa mielipiteitään heille merkityksellisistä kestäväan kehitykseen liittyvistä asioista.

Toiminnallisen tutkimuksen avulla voitaisiin nuorisotyössä toteuttaa myös nimenomaan toimintaan keskittyvä kestäväan kehityksen projekti. Siinä nuorten kanssa voitaisiin yhdessä toteuttaa esimerkiksi tässä työssä ideoitua kestävyyskasvatustoimintaa ja selvittää sitä, kuinka nuoret kokevat toiminnassa mukana olemisen. Toimintatutkimukseen voitaisiin ottaa mukaan myös muita toimijoita kuten Kotkan puistotoimi, joka voisi mahdollistaa tarvittavan osaamisen esimerkiksi ympäristöön liittyvän toiminnan tai isompien projektien toteuttamisessa.

Myös vuoden alussa alkanut Mannerheimin Lastensuojeluliiton Eläimet ja luonto nuoren mielen hyvinvoinnin vahvistajana -hanke tarjoaa mielenkiintoisia tutkimusaiheita siitä, millaisia vaikutuksia eläinavusteisella toiminnalla on hankkeeseen osallistuneiden nuorten hyvinvointiin. Olisi myös hyödyllistä selvittää sitä, voitaisiinko hankkeessa toteuttavaa toimintaa laajentaa pysyvästi osaksi nuorisotyön työmuotoja. Nuorten hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävää toimintatutkimusta voitaisiin tehdä nuorisotyössä myös toteuttamalla suunnitelmallisesti esimerkiksi luonnossa tapahtuvaa toimintaa. Tähän voisi liittyä myös seikkailukasvatuksen hyödyntäminen.

Toisaalta erityisesti taloudellisen kestävyuden osalta voisi tutkia tarkemmin nuorisotilojen käytön kestävyyttä. Millaisia eri nuorisotiloja Kotkassa löytyy, mitkä ovat niiden käyttöasteet ja kuinka monikäyttöisiä ne ovat. Teknisen puolen tutkimuksena voitaisiin myös selvittää, kuinka energiatehokkuutta lisäävillä ratkaisuilla voisi pienentää tilojen käytöstä aiheutuvia päästöjä. Olisi myös mielenkiintoista selvittää, olisiko tähän saatavilla sovelluksia, joilla nuoret saataisiin mukaan energiansäästöön.

6 Johtopäätökset ja yhteenveto

Alan tutkimuksista ja Kotkan nuorisotyön työntekijöiltä saaduista vastauksista käy ilmi, että nuorisotyön tehtävänä on olla mukana tukemassa kestäväan kehitystä. Nuorisotyön on lain asettamien tavoitteiden mukaisesti toimittava kestäväan kehityksen periaatteiden mukaan. Kuitenkin jokainen työntekijä tekee työtään omalla persoonallaan, jolloin työn tekemisen tapoihin ja käytänteisiin vaikuttaa myös kunkin työntekijän kiinnostus syventyä kestäväan kehityksen teemoihin. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda kestäväan kehityksen työ koko työyhteisön yhteiseksi keskustelunaiheeksi. Yhteisten keskustelujen kautta myös työn

toimintakulttuuria on mahdollista muuttaa vähän kerrallaan niin, että kestävä kehitys saadaan aidosti kaiken toiminnan peruseriaatteenksi.

Suomen kestävyyspaneeliin jäsenet Anne-Maria Teperi ja Ilkka Ratinen peräänkuuluttavat omissa Kestävyyspaneelin (n.d-b) blogikirjoituksissaan työpaikkojen toimintakulttuurin muutosta ja ratkaisukeskeistä lähestymistapaa kestävyyshaasteiden ratkaisemiseen. Kestävyystyö tulisi nähdä haasteen sijaan uutena mahdollisuutena toteuttaa työtä vielä paremmin. Kuten Agenda 2030 -tavoitteissakin on todettu, kestävyystavoitteet voidaan saavuttaa vain yhteistyöllä. Tämän päivän työyhteisöissä resurssit ovat vähissä, jolloin kestävä kehityksen edistämisestä ei saisi muodostua taakkaa, joka syö ennestään vähissä olevia voimavaroja. Ratkaisuna tähän voisi olla jakaa työtehtävät kunkin työntekijän kiinnostuksen kohteiden ja vahvuuksien mukaan sekä hyödyntää yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Tarvitaan pysyviä toimintatapoja ja yhteistyöverkostoja, jotta voidaan taata jatkuvuus kestävä kehityksen toiminnassa. On tärkeää huomata myös mahdollisuudet, esimerkiksi miten luonnossa tapahtuva toiminta voi vaikuttaa sekä nuorten että myös työntekijöiden omaan hyvinvointiin ja auttaa jaksamaan työssä paremmin.

Kuten pitkän linjan suomalainen ympäristövaikuttaja ja ekologisemmän elämäntavan edelläkävijä Leo Stranius on todennut, vastuu muutoksesta kohti kestävämpää elämäntapaa on aikuisilla. Teemme tuleville sukupolville karhunpalveluksen, jos emme alusta asti opeta nuorille sitä, kuinka elää kestävä elämäntavan mukaisesti. (Kunto, 2024) On tärkeää löytää keinoja, joiden avulla nuoret saataisiin aidosti mukaan kestävä kehityksen toimintaan. Nuorisotyöntekijöillä on taito keskustella ja kuunnella nuoria, mikä on tärkeää myös tämän teeman äärellä. Nuorisotyöntekijän tehtävänä on olla luotettava aikuinen, jonka kanssa voi käsitellä myös ympäristöön liittyviä vaikeitakin aiheita ja miettiä, miten nuoret voivat itse vaikuttaa asioihin.

Lähteet

- Aaltonen, E. (2.6. 2022). *Mitä sosiaalinen kestävyys on ja miten sitä voi mitata?*. Alusta! Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan verkkojulkaisu.
<https://www.tuni.fi/alustalehti/2022/06/02/mita-sosiaalinen-kestavyys-on-ja-miten-sita-voi-mitata/>
- Aarnio-Linnanvuori, E. (2018). *Ympäristö ylittää oppiainerajat – Arvolatautuneisuus ja monialaisuus koulun ympäristöopetuksen haasteina*. (Environmentalica Fennica 34) [Väitöskirja Helsingin Yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3836-1>
- Alatalo, K. (n.d.). *Ryhmärenki. Värikästä palautetta*. <https://ryhmarenki.fi/varikasta-palautetta/>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2019). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>
- Ankkapurha. (n.d.). *Luonto ja seikkailu*. <https://www.ankkapurha.fi/aktiviteetit/luonto-ja-seikkailu/>
- Cantell, H., Aarnio-Linnanvuori, E. & Tani, S. (2020). *Ympäristökasvatus. Kestävän tulevaisuuden käsikirja*. PS-kustannus.
- CitiRats 2020–2024 (n.d.). *Meistä*. <https://citrats.wordpress.com/about/>
- Delia, J. & Krasny, M. (2018). Cultivating Positive Youth Development, Critical Consciousness, and Authentic Care in Urban Environmental Education. *Environmental Psychology* 8/2017. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02340>
- Ekososiaalinen kasvatus. (n.d.). *Ekososiaalinen kasvatus*. Tutkimushanke 2019–2023. <https://ekososiaalinenkasvatus.fi/>
- Euroopan komissio, Yhteinen tutkimuskeskus. (2022). *GreenComp, Kestävää kehitystä koskeva eurooppalainen osaamiskehys*. Euroopan unionin julkaisutoimisto. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/595099>

- Heikkinen, S. (2022). *Kestävää yhteistyötä: yhteistyön kehittäminen lisälmen nuorisopalveluissa*. [Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu].
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022052512169>
- Hirvilampi, T., Laine, S. & Ojala, S. (2021). Ekososiaaliset, talousmyönteiset ja vastustajat. Nuorten jakolinjat suhteessa kestävän kehityksen tavoitteisiin. Teoksessa Kiilakoski, T. (toim.) *Kestävää tekoa, Nuorisobarometri 2021* (ss. 169–188). Nuorisotutkimusseura. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>
- Honkatukia, P., Kiilakoski, T. & Suurpää, L. (2018). Aineistosta analyysiin. Teoksessa Kiilakoski, T. & Honkatukia, P. (toim.) *Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä* (ss.351–371). Vastapaino.
- Honkatukia, P. & Pienimäki, M. (1.2.2024). *Ahdistuksesta ympäristötoimijuuteen - tutkimusseikkailuja nuorten kanssa*. NYT! Ahdistuksesta nuorten ympäristöpoliittiseen toimijuuteen. Seikkailu-, media- ja ympäristökasvatuksellinen nuorisotutkimushanke. Tampereen Yliopisto. <https://projects.tuni.fi/nyt/blogi/tutkimusseikkailuja-nuorten-kanssa/>
- Humaloja, T. (2016). *Merkityksellinen maisema. Näkökulmia taideperustaiseen ympäristökasvatukseen puutarhassa ja metsässä*. Lasten ja nuorten puutarhayhdistys ry. https://www.lastenpuutarha.fi/wp-content/uploads/2018/02/Valmis_Merkityksellinenmaisema_pieni.pdf
- Huovila, J. (2023). *"Ekana päivänä oli jo seikkailullinen tunne": Nuorten määritelmiä seikkailullisuudesta ympäristöteemaisen leirikoulun aikana*. [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202304264620>
- lissalmi. (n.d). *Ympäristövastuullinen lissalmi*. Pieniä ilmastotekoja-hanke. <https://www.lissalmi.fi/Suomeksi/Palvelut/Ymparisto/Ymparistovastuullinen-lissalmi>
- lissalmen nuorisopalvelut. (15.6.2021). *Pieniä valintoja, suuria tekoja* [video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=NtF0HwIJH8k>

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN). (1980). *World conservation strategy: Living resource conservation for sustainable development.* .
<https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/WCS-004.pdf>

Jyväskylän yliopisto. (n.d.). 4.1 *Kestävä kehitys*. JYU Online Courses.
<https://onlinecourses.jyu.fi/mod/page/view.php?id=2063>

Kananen, J. (2012). *Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kanuuna. (n.d.-a). *Nuorisotyön laadun arviointi. Nuorisotyön itsearviointi- ja auditointimalli. Nuorisotyön kriteeristö*. Kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
<https://nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2024-02/Auditointi%20ja%20itsearviointidiat%202024.pdf>

Kanuuna (n.d.-b). *Nuorisotyön kriteeristö*. Kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto.
https://nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2023-08/Nuorisoty%C3%B6n%20kriteerist%C3%B6_0.pdf

Kanuuna (n.d.-c). *Kestävän nuorisotyön keskusteluryhmä*. Kunnallisen nuorisotyön kehittämisverkosto. Haettu 29.2.2023 osoitteesta
<https://www.nuorisokanuuna.fi/index.php/tapahtumat/kestavan-nuorisotyon-keskusteluryhma-2>

Kanuuna. (2024). *Nuorisotyön kriteeristön vertaiskehittäjien terveiset*.
<https://nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2024-02/Vertaiskehitt%C3%A4jien%20terveiset.pdf>

Karttunen, S. (2018). *Graffititaide luomassa paikkasuhteita: yhteisöprojekti rovaniemeläisten nuorten kanssa*. [pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201901211019>

Kauniskangas, E., Kiilakoski, T. & Pirttijärvi, A. (2021) Esipuhe. Teoksessa Kiilakoski, T. (toim.) *Kestävää tekoa, Nuorisobarometri 2021* (ss. 5–7). Nuorisotutkimusseura.
<https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf>

Kauppinen, E. & Kiilakoski, T. (2022). *Suhdeteoria*. Kanuuna.

https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2022-03/Suhdeteoria_29032022%20%28002%29.pdf

Kestavakehitys.fi. (n.d.-a). *Kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma Agenda2030*.

Valtioneuvosto. <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

Kestavakehitys.fi. (n.d.-b). *Yhteiskuntasitoumuksen tavoitteet*. Valtioneuvosto.

<https://kestavakehitys.fi/sitoumus2050/tavoitteet>

Kestavakehitys.fi. (n.d.-c). *Mitä on kestävä kehitys?*. Valtioneuvosto.

<https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>

Kestävyyskasvatuksen materiaalipankki yleissivistävään koulutukseen. (n.d). *Kestävän*

kehityksen mallit. <https://blogs.helsinki.fi/kestavyyspankki/erilaiset-kestavan-kehityksen-mallit/>

Kestävyyspaneeli. (n.d.-a). *Mistä on kyse?*. <https://www.kestavyyspaneeli.fi/mista-on-kyse/>

Kestävyyspaneeli. (n.d.-b). *Blogikirjoitukset*. https://www.kestavyyspaneeli.fi/blog_post/

Kestävyyspaneeli. (2022). *Nuoret tarvitsevat tukea kriisien ja kestävyysmurroksen keskellä*.

https://www.kestavyyspaneeli.fi/wp-content/uploads/sites/41/2023/02/kemutarinat_nuoret_02b.pdf

Keto, S., Foster, R., Pulkki, J., Salonen, A. O., & Värri, V. (2022). Ekososiaalinen kasvatus:

Viisi teesiä ratkaisuehdotuksena antroposeenin ajan haasteeseen. *Kasvatus & Aika*, 16(3), 49. <https://doi.org/10.33350/ka.111741>

Kettunen, A. & Sarkkinen, S. (2019). Kestävän kehityksen kansalaisuus. Teoksessa

Pohjoismaiden ministerineuvosto. *Ympäristökasvatusta Pohjoismaissa. Kirja elämyksistä, oppimisesta ja osallisuudesta ihmisen ja luonnon välisessä kanssakäymisessä* (ss. 260–271). <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1367637/FULLTEXT01.pdf>

Kiilakoski, T. (2012) Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Komonen, K., Suurpää,

L. & Söderlund, M. *Kehittyvä nuorisotyö* (ss. 125–148). Nuorisotutkimusverkosto.

- Kiilakoski, T. (2013). *Nuorisotyön opetussuunnitelma: nuorisotyö kasvatuksellisena prosessina*. Nuorisotutkimus 3/2013. <https://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2013/3/nuorisot.pdf>
- Kiilakoski, T. (2015) Johdanto: Kylmästä lämpimään. Teoksessa: Kiilakoski, T., Kinnunen, V. & Djupsund, R. (2015) *Miksi nuorisotyötä tehdään? tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta*. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kotka. (n.d.-a). *Nuorisotyö*. Haettu 13.2.2024 osoitteesta <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/nuorisotyö/>
- Kotka. (n.d.-b). *Nuorisotilat*. Haettu 13.2.2024 osoitteesta <https://www.kotka.fi/vapaa-aika/nuorisotyö/nuorisotilat/>
- Kotka. (n.d.-c). *Puistokummitoiminta*. <https://www.kotka.fi/asuminen-ja-ymparisto/puistot-ja-viheralueet/puistokummitoiminta/>
- Kotkan kaupunki. (2020). *Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelma 2021–2030*. https://www.kotka.fi/wp-content/uploads/2022/12/Kotkan_ilmasto_ohjelma_2021_2030.pdf
- Kunnas, J. & Tupala, A-K. (2021). *Gloaalista paikalliseen kestävyteen. Planetaariset rajat, YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja aluekehityksen kestävyden mittaaminen*. JYU reports. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8860-9>
- Kunto, T. (haastattelija) (31.3.2024). *Leo Stranius – ekoisti ja oikeineläjä*. [audiopodcast] <https://open.spotify.com/episode/3dlewzNlxxWhAWvswA4smY>
- Laine, M. (2019). *Kohti kulttuurisesti kestävä kasvatusta: Kulttuurisesti kestävä kasvatuksen määrittäminen ja siihen liittyvät tulevaisuuden tarpeet*. (Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 65). [Väitöskirja Helsingin yliopisto]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5689-1>
- Laine, S. (2023). New Framework Proposal: Planetary Youth Research. *Youth and Globalization* 5 (2023) 15–43. <https://doi.org/10.1163/25895745-bja10027>

MAPPA.fi. (n.d.-a). *GreenComp ja kestävyuden tiekartta*. <https://mappa.fi/greencomp-tiekartta/>

MAPPA.fi. (n.d.-b). *Hae MAPPAsta*. <https://mappa.fi/>

Mannerheimin lastensuojeluliiton Kaakkois-Suomen piiri. (n.d.). *Luonto- ja eläinavusteinen toiminta*. <https://kaakkois-suomenpiiri.mll.fi/nuorille/mielenterveyden-tuki/>

Mieli.fi. (n.d.). *Luonto elvyttää, rauhoittaa ja lievittää stressiä*. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/ymparisto-vaikuttaa-mieleen/luonto-elvyttaa-rauhoittaa-ja-lievittaa-stressia/>

Muukkonen, H. (2022). *Retkimielellä lähiluontoon. Lasten ja nuorten ryhmien retkeilymahdollisuuksien edistäminen interaktiivisella karttapalvelulla Helsingin alueella*. [Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202205169454>

Mykrä, N. (2021). *Peruskoulu ekologista kestävyyttä edistämässä. Toiminnanteoreettinen tutkimus koulun monitasoisesta muutoshaasteesta*. [Väitöskirja Tampereen yliopisto]. Trepo. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1878-9>

Niemi, J. (2020). From everyday woodcraft to professional youth work – a short history of adventure education in Finnish youth work. Teoksessa Seppo J.A. Karppinen, S.J.A., Marttila, M. & Saaranen-Kauppinen, A. (toim.) *Seikkailukasvatusta Suomessa – pedagogisia ja didaktisia näkökulmia* (ss. 34–41). Humanistinen ammattikorkeakoulu. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2020/01/seikkailukasvatusta-suomessa-outdoor-adventure-education-in-finland.pdf>

Nuorisolaki 1285/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nurmi, S. (2023). Suhteissa syntyvä toimijuus – kestävyysmuutoksen siemeniä lasten luontosuhteessa. Teoksessa Suvilehto, P., Rautio, P. & Värri, V-M. (toim.) *Nuorten luonto eläimineen. Kohti monilajista nuorisotutkimusta*. Nuorisotutkimusverkosto.

Nuorisotutkimusseura. (n.d.) *Planetaarinen nuorisotutkimus (2023–2030)*.

Nuorisotutkimusverkosto.

<https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/planetaarinen-nuorisotutkimus>

Nuorten Agenda 2030. (n.d.). *Mistä on kyse. Nuorten Agenda 2030*.

<https://nuortenagenda2030.fi/>

Nuorten Agenda 2030. (2019). *Meidän ilmasto 2030*. Julkilausuma.

https://nuortenagenda2030.fi/wp-content/uploads/2019/03/Julkilausuma_NA2030.pdf

Nuorten Helsinki. (n.d.). *Ympäristötoiminta*. [https://nuorten.hel.fi/tekemista-ja-](https://nuorten.hel.fi/tekemista-ja-paikkoja/harrastuksia/ymparistotoiminta/)

[paikkoja/harrastuksia/ymparistotoiminta/](https://nuorten.hel.fi/tekemista-ja-paikkoja/harrastuksia/ymparistotoiminta/)

Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J. (2015). *Kehittämistyön menetelmät: Uudenaista osaamista liiketoimintaan* (4. uud. p.). Sanoma Pro.

Opetushallitus. (n.d.-a). *Kestävän kehityksen keskeiset käsitteet*.

<https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>

Opetushallitus. (n.d.-b). *Kestävyykskasvatuksen kehittämishanke*.

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/kestavyyskasvatuksen-kehittamishanke>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2023). *Valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma*

(VANUPO) 2024–2027: - Vahvistetaan nuorten hyvinvointia monialaisin toimenpitein.

<file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/VANUPO%202024-2027.pdf>

Point. (n.d.-a) *Mikkelin nuorisopalvelut. Hankkeet ja kehittäminen*.

<https://po1nt.fi/mikkeli/hankkeet-ja-kehittaminen/>

Point. (n.d.-b) *Iisalmen nuorisopalvelut. Ammattilaisille*. <https://po1nt.fi/iisalmi/ammattilaisille/>

Porkka, M., Virkki, V. & Kummu, M. (19.3.2023). *Tutkimus: Maapallon rajat tulleet vastaan – jo kuusi yhdeksästä planetaarisesta rajasta ylitetty*. Aalto Yliopisto Uutiset.

<https://www.aalto.fi/fi/uutiset/tutkimus-maapallon-rajat-tulleet-vastaan-jo-kuusi-yhdeksasta-planetaarisesta-rajasta-ylitetty>

- Puhakka, R. (n.d.) *Luontoseikkailu lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena*. GreenCare Finland. <https://www.gcfinland.fi/green-care-/luontolahtoisia-ratkaisuja-soten-kapeikkoihin/luontoseikkailut-lasten-ja-nuorten-hyvinvoinnin-tukena/>
- Puurtinen, M. & Käppi, M. (2023) Mitä on kestävä talous?. Teoksessa Kotiaho, J.S., Ylikulju, Ky., Hytönen, J. & Kuusiahho, V. *Elämän vuoksi*. (ss. 139–144). Into Kustannus Oy.
- Pötsönen, U. (n.d.). *Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana*. Mikkelin nuorisotyö. (Julkaisematon lähde.)
- Rouvali, M. (2022). *Kasvun paikka – Ympäristökasvatuskalenteri. Työkalu ympäristökasvatukselliseen toimintaan avoimessa nuorisotalotyössä*. [Opinnäytetyö, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022060917221>
- Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinon, S. (2017) *Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa*. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>
- Siivonen, K. (2017). Kulttuurinen kestävyys. Teoksessa Enqvits, K., Hetemäki, I. & Tiilikainen, T. (toim.) *Kaikki vapaudesta* (ss.275–292). Gaudeamus Oy.
- Sinervo, R., Paajanen, T., Turkki, V. & Herlevi, K. (8.6.2022). *10 kiertotalousehdotusta Suomelle*. SITRA Työpaperi. <https://www.sitra.fi/julkaisut/10-kiertotalousehdotusta-suomelle/>
- SIRENE. (n.d.). *Verkosto*. <https://www.sirene.fi/verkosto/>
- Sitra. (30.3.2023). *Hyvä elämä onnistuu myös ilman ylikulutusta*. Puheenvuoro. <https://www.sitra.fi/blogit/hyva-elama-onnistuu-myos-ilman-ylikulutusta/>
- Sitra. (n.d.) *Hyvät kortit. Peli toivottavien tulevaisuuksien kuvitteluun*. <https://www.sitra.fi/julkaisut/hyvat-kortit-peli/>
- Siurala, L. (2022) *Youth work and climate change. A follow up on the 2019 Finland's Presidency EU Council debate and questions about future*. Publications of the

Ministry of Education and Culture, Finland 2022:4. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-794-9>

SNK. (n.d). *Seikkailukasvatus. Tule seikkailuun mukaan*. Suomen nuorisokeskusyhdistys ry. <https://www.snk.fi/>

Soini, K., Hukkinen, J., Kaljonen, M., Levänen, J. & Munc af Rosenschöld, J. (2022). Mitä kestävyystiede on? Teoksessa Halonen, T., Korhonen-Kurki, K., Niemelä, J. & Pietikäinen, J. (toim.) *Kestävyiden avaimet. Kestävyystieteen keinoin ihmisen ja luonnon hyvinvointiin*. Gaudeamus Oy.

Stockholm Resilience Center. (n.d). *How Stockholm Resilience Centre (SRC) contributed to the 2016 Swedish Agenda 2030 High Level Policy Forum report*. <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-02-28-contributions-to-agenda-2030.html>

Tolppanen, S., Aarnio-Linnanvuori, E-, Cantell, H. & Lehtonen, A. (2017). Pirullisen ongelman äärellä – Kokonaisvaltaisen ilmastokasvatuksen malli. *Kasvatus*, 48(5), 456–468. <http://hdl.handle.net/10138/309462>

Tsatloglou, I. (2023a). *Ympäristökasvatus nuorisotyössä. Ympäristötoiminnallisia harjoitteita ja työkaluja nuorisotyöntekijöille*. [Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202302082157>

Tsatloglou, I. (2023b). *Harjoitteita urbaaniluonnossa*. [video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=TPgXyKd2G_4

United Nations. (n.d.). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

Ympäristöministeriö. (n,d.-a). *Mitä on kestävä kehitys?*. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Ympäristöministeriö. (n.d.-b). *Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu*. <https://ym.fi/luonnon-monimuotoisuus-ja-luonnonsuojelu>

Viitaniemi, E. (n.d). *Greta Thunberg ja Liisa Erikintytär: Nuoret naiset yhteiskunnan herättäjinä ja suunnanmuuttajina*. Trivium. Tampereen yliopisto.

<https://research.tuni.fi/trivium-fi/articles/greta-thunberg-ja-liisa-erikintytar-nuoret-naiset-yhteiskunnan-herattajina-ja-suunnanmuuttajina/>

Vilkkä, H. (2021a). *Näin onnistut opinnäytetyössä*. PS-kustannus.

Vilkkä, H. (2021b) *Tutki ja kehitä*. PS-kustannus

Villanen, H. (2014). *Our place, my future and their project : reflecting children's lifeworld in education for sustainable development*. [Väitöskirja Oulun yliopisto]. Jultika.

<http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526206042.pdf>

Vuori, J. (n.d.-a). *Tapaustutkimus*. Tietoarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/tapaustutkimus/>

Vuori, J. (n.d.-b). *Laadullinen sisällönanalyysi*. Tietoarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>

Väänänen, A. & Tuominen, J. (toim.) (2021). *Polkuja kulttuuriseen kestävyteen – kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristökasvatuksen menetelmiä yläkouluille*. Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisuja 10. https://kulttuurinvuosikello2.fi/wp-content/uploads/2021/01/Polkuja-kulttuuriseen-kestavyyteen_sivukerralla-RGB.pdf

Wolff, A. (2023). Kestävyyskasvatus ulkona opettamisen lähtökohtana. Teoksessa Kaasinen, A. & Myllyniemi, U. (toim.). *Ulkona opettamisen käsikirja* (ss. 150–157). PS-Kustannus.

WWF. (n.d). *Oppimateriaalit*. <https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/>

Liite 1 Kohti kestävämpää nuorisotyötä posterit

KOHTI KESTÄVÄMPÄÄ NUORISOTYÖTÄ

Kotkan nuorisotyön kestävä kehityksen suunnitelma →

Aino Glan, YAMK Opinnäytetyö
HAMK, Luontoympäristöt ja hyvinvoinnin edistäminen

TYÖELÄMÄLÄHTÖINEN KEHITTÄMISTYÖ

Kotkan nuorisotyön kanssa yhteistyössä tehtävän kehittämistyön avulla, tavoitteena on laatia kestävä kehityksen suunnitelma nuorisotyön käyttöön. Työllä pyritään vastaamaan työelämälähtöiseen kehittämistarpeeseen.

LÄHTÖKOHDAT

*Nuorisotyön perusteiden valtakunnallinen kriteeristö
*VANUPO 2020-2023
*Kotkan kaupungin ilmasto-ohjelma 2021-2030
*Agenda 2030
*Vastaavia kehittämistöitä esim. Mikkelin Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana (2020-2022)

TOIMINTA EDELLÄ


Opinnäytetyössä toteutettavan tutkimuksellisen kehittämistyön avulla haetaan vastauksia siihen:

Miten ekologisesti kestävä kehitys on huomioitu Kotkan nuorisotyössä?

Millaisia toiveita nuorilla on nuorisotyön kestävä kehityksen toiminnasta?

Miten työntekijät haluavat kehittää Kotkan nuorisotyötä vastaamaan ekologisesti kestävä ja vastuullisen elämäntavan kriteereitä?

Tavoitteena on laatia nuorten ja työntekijöiden toiveiden, sekä ajatusten pohjalta käytännönläheinen opas nuorisotyössä toteutettavan kestävä kehityksen toimintaan. Kehittämistyö on suunnattu ensisijaisesti nuorisotiloissa tehtävään työhön, mutta sitä voidaan hyödyntää myös muissa nuorisotyön palveluissa.



KEHITTÄMISEN VAIHEET

1. Perustana vahva tietopohja nuorisotyöstä, sekä ympäristö- ja kestävyyskasvatuksesta
2. Sähköinen kysely nuorisotiloissa käyville nuorille kestävä kehityksen toiminnasta, jonka osana toteutetaan toiminnallinen rastirata kestävä kehityksen aiheesta
3. Kyselyn analysointi ja tulosten esittely työntekijöille
4. Työntekijöiden idearäpi, jonka avulla luodaan toimintamalleja suunnitelmia varten, sekä mietitään mitä kestävä kehitys nuorisotyössä tarkoittaa
5. Kestävä kehityksen suunnitelman koostaminen tutkimusaineistoa ja tietopohjaa yhdistäen, sekä suunnitelman arviointi työntekijöiden kanssa (sis. nuoria osallistavan arviointimenetelmän)

TIETOPERUSTA

Kiilakoski, T. (toim.). (2021). Kestävä tekoo. Nuorisobarometri 2021
Koskinen, S. (2000). Lapset ja nuoret ympäristökansalaisina. Ympäristökasvatuksen näkökulma osallistumiseen
Cantell, H., Arnio-Linnavaara, E. & Tani, S. (2020). Ympäristökasvatus: kestävä tulevaisuuden käsikirja.
Keskeiset käsitteet: nuorisotyö, nuorisotutkimus, osallisuus, kestävä kehitys, ympäristö- ja kestävyyskasvatus

Liite 2. Sähköinen kyselylomake

Hei!

Tämä kysely on osa sosionomi yamk opiskelija Aino Glanin toteuttamaa opinnäytetyötä, jonka avulla pyritään kehittämään Kotkan nuorisotyötä kestävä kehityksen näkökulmasta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti nimettöminä ja niitä käytetään tutkimusaineistona toiminnallisessa opinnäytetyössä, jonka tuotoksena laaditaan nuorisotyön käyttöön kestävä kehityksen suunnitelma. Kehittämistyön tavoitteena on määritellä se, miten Kotkan nuorisotyössä voidaan tukea erityisesti ekologisesti, mutta myös sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan toteutumista. Tavoitteena olisi viedä kestävä kehityksen tavoitteet arjen toiminnan tasolle. Tämä kysely toimii kehittämistyön lähtökohtana. Tällä kyselyllä pyritään vastaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymykseen siitä, miten kestävä kehitys on huomioitu Kotkan nuorisotyössä (tällä hetkellä)?



Tässä kyselyssä kestävä kehitys määritellään Agenda 2030 tavoitteiden mukaisesti (kuva). Kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Kestävä elämäntapa on toimintatapoja, joissa huomioidaan valintojen ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset, sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti. Kestävään kehitykseen liittyy olennaisesti ajatus planeetan rajoista, hyvinvointi on turvattava myös ympäristölle kestävällä tavalla.

Kehittämistyön kannalta kaikki vastaukset ja mielipiteet ovat tärkeitä!

KYSELY TYÖNTEKIJÖILLE:

1. Kauan olet ollut töissä Kotkan Nuorisotoimella?
 - a) alle vuoden
 - b) 1–5 vuotta
 - c) yli 5 vuotta

2. Ovatko kestävä kehityksen periaatteet (Agenda 2030) sinulle tuttuja?
 - a) kyllä

b) ei

3. Koetko tarvitsevasi lisää tietoa kestävästä kehityksestä aiheena?

a) kyllä

b) ei

4. Miten tärkeitä kestäväen kehityksen periaatteet ovat sinulle henkilökohtaisesti?

a) en ole juurikaan miettinyt asiaa

b) mielestäni ne ovat tärkeitä, mutta en ole vienyt ajatusta vielä käytännön toiminnan tasolle

c) koen ne tärkeiksi ja pyrin arjessani tekemään kestävämpiä valintoja

d) en halua vastata

5. Oletteko työyhteisössä keskustelleet tai miettineet sitä, miten työssänne voisitte edistää kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumista? Jos on keskusteltu niin mistä aiheista?

6. Oletko työssäsi toteuttanut jotain konkreettisia asioita, joiden avulla olet edistänyt kestäväen kehitystä työpaikallasi?

7. Mitä kestäväen kehitykseen, luontoon tai ympäristöön liittyvää toimintaa olet työssäsi toteuttanut?

8. Onko sinulla mielessäsi ideoita, mitä kestäväen kehitykseen, luontoon tai ympäristöön liittyvää toimintaa haluaisit työssäsi toteuttaa?

9. Onko mielessäsi jotain pieniä tai isoja tekoja, joilla voisit muuttaa työtä tai sen tekemistä kestävämpään suuntaan?

10. Oletko viimeisen vuoden aikana puhunut nuorten kanssa kestäväen kehitykseen liittyvistä asioista työaikanasasi? Jos olet niin mistä?

11. Miten suhtaudut nuorisotyön kehittämiseen kestäväen kehityksen näkökulmasta?

a) En koe sitä kovinkaan tärkeäksi

b) Mielestäni aihe on hyvä, mutta koen ettei itselläni ole tällä hetkellä voimavaroja paneutua asiaan

c) Koen aiheen tärkeäksi ja olen mielelläni mukana kehittämistyössä

d) En halua vastata

Kiitokset kyselyyn vastaamisesta! 😊

Liite 3. Nuorten työpajan palautelomakkeet

TOIMINTAIDEOITA JA MIELIPIIDE



TOIMINTAIDEOITA? Millaista luontoon, ympäristöön tai kestävämpään elämään liittyvään toimintaa haluaisit että Welhossa järjestetään?

MIELIPIIDE: Mitä mieltä olit tästä tapahtumasta? Valitse sopiva mielipide seinällä olevasta julisteesta tai keksi oma!



PALAUTEPASSI

Mitä mieltä olit eri tehtäväpisteistä? Laita rasti sopivan vaihtoehdon kohdalle. (Jätä rasti laittamatta jos et tehnyt jotain tehtävapistettä.)

TEHTÄVÄPISTE:	TYKKÄSIN	OK	ENTYKÄNNYT
1. ASKARTELU			
2. VIDEO JA KAHOOT			
3. SEINÄKUVA: MIKÄ SINULLE ON TÄRKEÄÄ?			
4. TOIMINTAIDEOITA			
5. VÄRIKÄSTÄ VÄLIPALAA			